

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Begroting 2019

Registratienummer
18.262565

Datum
16 oktober 2018

Versie
1.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	12
1.1 Eigentijds en innovatief polderen	12
1.2 Leeswijzer	13
1.3 Vergelijking uitgangspunten begroting 2018 met de perspectiefnota 2019-2022	14
2 Waterveiligheid	15
2.1 Resultaat 1: Onze waterkeringen bieden het beschermingsniveau zoals dat is afgesproken met de toezichthouder.	15
2.2 Resultaat 2: Hollands Noorderkwartier is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.	22
2.3 Meerjarig beeld waterveiligheid	24
2.4 Risico's waterveiligheid	24
3 Wateroverlast beperken	26
3.1 Resultaat 1: In ons beleid en programma's zijn klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkelingen verwerkt.	26
3.2 Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met en op de omgeving.	29
3.3 Meerjarig beeld wateroverlast beperken	33
3.4 Risico's wateroverlast beperken	34
4 Watertekort voorkomen	35
4.1 Resultaat 1: De zoet-grondwatervoorraad is op orde, van goede kwaliteit en wordt duurzaam beheerd.	35
4.2 Resultaat 2: Wij werken de Deltabeslissing Zoetwater conform onze Deltavisie en ons Waterprogramma uit via de Trias Aquatica in gebiedsgerichte afspraken en ons beheer.	37
4.3 Meerjarig beeld watertekort voorkomen	39
4.4 Risico's watertekort voorkomen	39
5 Gezond water	40
5.1 Resultaat 1: We gaan met onze gebiedspartners voor schoon en gezond water en stemmen samen de eisen en de wensen aan de functies af.	40

5.2	Meerjarig beeld gezond water	42
5.3	Risico's gezond water	43
6	Schoon water	44
6.1	Resultaat 1: De waterketen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de omgeving.	45
6.2	Resultaat 2: We verwaarden het afvalwater maximaal.	47
6.3	Resultaat 3: De bedrijfsvoering is toekomstbestendig.	48
6.4	Meerjarig beeld schoon water	51
6.5	Risico's schoon water	51
7	Veilige (vaar)wegen	53
7.1	Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer.	53
7.2	Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.	54
7.3	Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.	56
7.4	Meerjarig beeld veilige (vaar)wegen	56
7.5	Risico's veilige (vaar)wegen	57
8	Crisisbeheersing	58
8.1	Resultaat 1: Voorkomen en bestrijden	58
8.2	Meerjarig beeld crisisbeheersing	60
8.3	Risico's crisisbeheersing	60
9	Bestuur en Organisatie	61
9.1	Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat op verantwoorde wijze belasting heft, keuzes maakt over het te voeren beleid en daarover rekenschap aflegt	61
9.2	Resultaat 2: Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen	65
9.3	Resultaat 3: Een vooruitstrevende organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig functioneert	71
9.4	Meerjarig beeld bestuur en organisatie	75
9.5	Risico's bestuur en organisatie	76
10	Ontwikkelingen en uitgangspunten	78

10.1	Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	78
10.2	Uitgangspunten en normen	78
11	Kostentoerekening	80
12	Incidentele baten en lasten	81
13	Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen	82
14	Waterschapsbelastingen	84
15	Weerstandscapaciteit en risicomanagement	87
16	Financiering	88
16.1	Treasury	88
16.2	EMU-Saldo	90
16.3	Schuldenpositie	91
17	Verbonden Partijen	92
18	Bedrijfsvoering	98
19	Exploitatie	100
19.1	Exploitatie naar effect	100
19.2	Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	100
19.3	Begroting naar taken	102
19.4	Vaste activa	104
	Afkorting	105

Samenvatting

Effect	Samenvatting 2019
Waterveiligheid	<p>De HWBP-2-projecten Markermeerdijken, Waddenzeedijk Texel, Prins Hendrikzanddijk, Zeedijk 't Horntje en Hoogwaterkering Den Oever zijn in uitvoering. Met het in uitvoering komen van de Markermeerdijken is het laatste en meest omvangrijke project uit het HWBP-2-programma in de realisatiefase gekomen. De versterking van de Markermeerdijk bij Durgerdam wordt voorbereid. Voor vijf andere primaire keringen start de verkenningfase.</p> <p>Het programma Verbetering Boezemkades wordt voortgezet. We verbeteren ca. 25 km regionale keringen.</p> <p>We beoordelen drie primaire dijktrajecten met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI2017). We toetsen ca. 150 km regionale keringen en ca. 200 kunstwerken.</p> <p>We stellen een risicobeheersplan op voor de locaties die volgens de toetsingsmethodiek zijn afgekeurd en nog niet zijn verbeterd.</p> <p>Het proces om de data steeds beter op orde te krijgen wordt verder voortgezet door het aanvullen van ons onderhoudsbeheersysteem (InforEAM), met als doelstelling om steeds beter invulling te geven aan de ambitie van risicogestuurd beheer.</p>
Wateroverlast beperken	<p>We ronden de Watersysteemstudie (voor het tegengaan van wateroverlast én watertekort) voor ons hele gebied af. Hiermee geven we actief invulling aan het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. We voeren in minimaal vijf gebieden samen met gemeenten de risicodialog over ruimtelijke adaptatie en lossen de eerste knelpunten op.</p> <p>We werken de Klimaatatlas verder uit en gebruiken deze als basis voor klimaatstresstesten en om het waterbewustzijn te vergroten. Vooruitlopend op de komst van de Omgevingswet dragen we actief bij aan integrale gemeentelijke en provinciale plannen en visies op het gebied van de ruimtelijke ordening.</p> <p>We maken met minimaal vijf gemeenten afspraken over de overname van stedelijk water.</p>
Watertekort voorkomen	<p>We vertalen de faalkansenanalyse van Rijkswaterstaat over de toevoer van zoetwater in protocollen en draaiboeken. We benutten de ervaringslessen van de droogteperiode van de afgelopen zomer.</p> <p>Via het Landbouwportaal stimuleren we maatregelen in de agrarische bedrijfsvoering. Het Zoet Zout Knooppunt bundelt en deelt expertise.</p>
Gezond water	<p>We leveren een concept maatregelenpakket op gericht op het halen van waterkwaliteitsdoelen in 2027.</p> <p>We continueren het oplossen van vismigratieknelpunten en leggen 20 kilometer natuurvriendelijke oevers aan. We willen in 2021 de maatregelen uit het plan 'Vismigratie vice versa' (2008) hebben gerealiseerd.</p>
Schoon water	<p>We realiseren de afspraken uit het Bestuursakkoord Water voor 2020 en maken nieuwe afspraken met onze ketenpartners voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025.</p> <p>Voor één stedelijk gebied maken we een kansen- en knelpuntenkaart om de samenhang tussen de waterketen en de kwaliteit van het oppervlaktewater te analyseren.</p> <p>De plannen voor de vernieuwing van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) Wieringen, Wieringermeer en Oosthuizen worden vastgesteld.</p> <p>In het kader van het Klimaat- en energieprogramma zetten we vol in op innovaties in de waterketen om het energieverbruik omlaag te brengen. We maken een plan van aanpak voor de energie-efficiency van de rwzi's en werken het besluit over de toekomst van de slibverwerking uit. We nemen op vijf rwzi's zonneparken in gebruik.</p>

Effect	Samenvatting 2019
Veilige (vaar)wegen	<p>We dragen de wegen in de gemeenten Uitgeest en Hollands Kroon over aan de gemeenten. We willen met de zeven Westfriese gemeenten een overeenkomst sluiten voor de overdracht. In de overige gemeenten starten we het onderzoek naar de overdracht. We beheren de wegen die nog niet zijn overgedragen als een goed huisvader en maken keuzes op basis van assetmanagement. Om deze keuzes te maken en de wegen soepel over te kunnen dragen is informatiemanagement cruciaal. Het proces om de data steeds beter op orde te krijgen wordt voortgezet door het aanvullen van ons onderhoudsbeheersysteem (Iasset).</p> <p>Met de provincie evalueren we het contract inzake de vaarwegbeheertaak.</p>
Crisisbeheersing	<p>We stellen een meerjarig oefenbeleidsplan op. Samen met onze crisispartners geven we een vervolg aan de Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming (uitwerken handelingsperspectief).</p>
Bestuur en Organisatie	<p>We organiseren de waterschapsverkiezingen en werken het nieuwe bestuur in.</p> <p>We werken mogelijke voorstellen van de Unie van Waterschappen over het rapport van de Commissie Aanpassing Belastingstelsel uit in scenario's en bereiden ons voor op de mogelijke wijzigingen in het belastingstelsel.</p> <p>We implementeren het nieuwe financiële systeem.</p> <p>We ronden de herijking van het Waterprogramma 2016-2021 af.</p> <p>We bereiden de bestuurlijke evaluatie en eventuele bijstelling van het Klimaat- en energieprogramma voor.</p> <p>We evalueren het Waterinnovatiefonds.</p> <p>We implementeren de nieuwe richtlijn van de overheid op het gebied van informatieveiligheid (BIO).</p>

Wat doen we met uw belastinggeld?

Begroting 2019: totale kosten € 254 miljoen

€ 73,3 mln

Schoon water

Dagelijks gebruik van water door huishoudens, industrie en landbouw zorgt voor vervuiling. Daarom zuiveren we dit afvalwater op 15 rioolwaterzuiveringsinstallaties.

€ 57,8 mln

Wateroverlast beperken

Het regent steeds vaker en heviger. Om wateroverlast te voorkomen reguleren we het waterpeil. Ook richten we gebieden in voor de opvang van water en houden we het water langer vast op plekken waar dit kan.

€ 54,1 mln

Waterveiligheid

Beschermen tegen overstromingen heeft onze continue aandacht. Zeker nu ons klimaat verandert. We onderhouden en versterken dijken, duinen en waterkeringen om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren.

€ 37,2 mln

Bestuur en organisatie

Wij werken maatschappelijk verantwoord, kostenbewust en omgevingsgericht. We zoeken de samenwerking met onze inwoners, ondernemers, gemeenten en andere belanghebbenden. We stimuleren innovatie en duurzaamheid.

€ 6,3 mln

Gezond water

We zorgen voor gezond oppervlaktewater. We nemen maatregelen om een goede chemische en biologische waterkwaliteit te realiseren.

€ 23,3 mln

Veilige (vaar)wegen

Wij zijn verantwoordelijk voor de veiligheid en het beheer van een deel van de wegen en vaarwegen in ons gebied. Dit is inclusief bermen, bomen, bruggen, sluisen en verlichting.

€ 1,0 mln

Crisisbeheersing

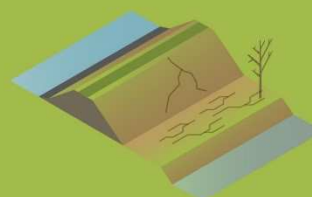
Het is onze taak om dijkdoorbraken, overstromingen en andere crisissituaties zoveel mogelijk te voorkomen. We zijn voorbereid voor als het toch een keer misgaat.

€ 0,9 mln

Watertekort voorkomen

Door langer durende droge periodes treedt steeds vaker watertekort op. We voorkomen zoveel mogelijk de gevolgen door het beschikbare zoetwater op een duurzame, eerlijke manier te verdelen.

	1.2 miljoen inwoners
	1.964 km² Oppervlakte beheergebied
	140 km² Oppervlakte openwater
	92% Percentage onder NAP

Kijk voor meer informatie op hnnk.nl

Samenvatting exploitatie naar effect

Exploitatie (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Waterveiligheid	Kosten	59,7	55,5	54,1
	Opbrengsten	-14,1	-11,9	-12,6
	Afrondingsverschil	-	-0,1	-
	Netto	45,6	43,5	41,5
Wateroverlast beperken	Kosten	57,5	56,9	57,8
	Opbrengsten	-1,1	-0,7	-0,8
	Netto	56,4	56,2	57,0
Watertekort voorkomen	Kosten	0,7	0,9	0,9
	Opbrengsten	-	-	-
	Afrondingsverschil	-0,1	-	-
	Netto	0,6	0,9	0,9
Gezond water	Kosten	6,7	6,2	6,3
	Opbrengsten	0,0	-	-
	Afrondingsverschil	-0,1	-	-
	Netto	6,6	6,2	6,3
Schoon water	Kosten	71,7	69,8	73,3
	Opbrengsten	-2,6	-2,5	-2,6
	Afrondingsverschil	-	-	-
	Netto	69,1	67,3	70,7
Veilige (vaar)wegen	Kosten	25,5	29,6	23,3
	Opbrengsten	-7,9	-7,6	-7,6
	Afrondingsverschil	-	-	0,1
	Netto	17,6	22,0	15,8
Crisisbeheersing	Kosten	1,2	1,0	1,0
	Opbrengsten	-	-	-
	Netto	1,2	1,0	1,0
Bestuur en Organisatie	Kosten	38,7	32,4	37,2
	Opbrengsten	-12,3	-5,3	-5,2
	Afrondingsverschil	-	-	0,1
	Netto	26,4	27,1	32,1
Totaal kosten		261,6	252,2	254,0
Totaal opbrengsten		-38,1	-28,0	-28,7
Afrondingsverschil		-	-	-
Totaal netto		223,5	224,2	225,3
Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie		-6,2	-4,9	-2,8
Waterschapsbelastingen		-218,3	-219,3	-222,5
Afrondingsverschil		0,1	-	-
Totaal ('-' is voordelig)		-0,9	-	-

Samenvatting investeringsvolumes naar effect

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Waterveiligheid	Uitgaven	45,4	138,8	174,8
	Inkomsten	-44,9	-138,1	-173,5
	Afrondingsverschil			0,1
	Netto	0,5	0,7	1,4
Wateroverlast beperken	Uitgaven	4,5	6,6	4,9
	Inkomsten	-3,9	-4,0	-2,2
	Netto	0,6	2,6	2,7
Watertekort voorkomen	Uitgaven	-	-	0,3
	Inkomsten	-	-	-0,1
	Netto	-	-	0,2
Gezond water	Uitgaven	0,3	1,2	1,5
	Inkomsten	-0,4	-0,5	-0,8
	Netto	-0,1	0,7	0,7
Schoon water	Uitgaven	2,2	18,2	19,6
	Inkomsten	-0,1	-1,2	-1,5
	Netto	2,1	17,0	18,1
Veilige (vaar)wegen	Uitgaven	1,0	0,7	1,1
	Inkomsten	-0,1	-	-
	Netto	0,9	0,7	1,1
Bestuur en Organisatie	Uitgaven	2,2	5,3	4,6
	Inkomsten	-	-	-
	Netto	2,2	5,3	4,6
Totaal uitgaven investeringen		55,6	170,8	206,8
Totaal inkomsten investeringen		49,4	-143,8	-178,0
Afrondingsverschillen				-0,1
Totaal netto investeringen		6,2	27,0	28,7

De minder complexe investeringen (VBK-2, het gemalenprogramma en de persleidingen en riool-gemalen) zijn in de exploitatiebegroting opgenomen. De resterende, meer complexe investeringen zijn gevoeliger voor externe omstandigheden. Zo kunnen inspraakreacties leiden tot aanpassingen in de planning. Dat kan ook consequenties hebben voor het meerjarige beeld zoals afgegeven bij de Perspectiefnota (PN) 2019-2022.

Belastingen

Onderstaande tabel geeft de netto-belastingopbrengsten per taak weer. In afwijking van de PN (0,9%) is in deze begroting een stijging van 1,5% verwerkt.

Netto belastingopbrengsten (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Watersysteem	-122,7	-127,7	-129,9
Zuiveringen	-80,3	-76,1	-77,2
Wegen	-15,2	-15,5	-15,4
Afrondingsverschil	-0,1	-	-
Totaal	-218,3	-219,3	-222,5

Reserves

De reserves laten een stevigere daling zien dan voorspeld in de PN 2019-2022. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat we de stijging van de kosten dit jaar gedeeltelijk nog opvangen door een onttrekking uit onze reserves. Voor meer details over de reserves verwijzen we naar hoofdstuk 15 (Weerstandscapaciteit en risicomanagement) en hoofdstuk 13 (Onttrekkingen aan egaliseringsreserves en voorzieningen).

Reserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand per 1 januari 2019	Mutaties in 2019		Stand per 31 december 2019
		Vermeer- deringen	Vermin- deringen	
Algemene reserve	30,1	-	-	30,1
Watersysteembeheer	2,8	-	-2,8	0,0
Zuiveringsbeheer	30,4	-	-2,7	27,7
Wegenbeheer	3,3	3,1	-0,4	6,0
Subtotaal bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie	36,5	3,1	-5,9	33,7
Subtotaal overige bestemmingsreserves	31,4	-	-3,7	27,7
Afrondingsverschil	-	-	-	-
Totaal reserves	98,0	3,1	-9,6	91,5

In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie is het (voorlopige) resultaat van 2018 niet verwerkt met uitzondering van de beëindiging van de Cross Border Lease en de eenmalige onttrekking ten behoeve van de overdracht van wegen in Alkmaar.

Ontwikkeling van de schuldenpositie

Normaliter zouden we geld moeten lenen om onze ambities te kunnen bekostigen. Komend jaar ontvangen we echter een groot bedrag aan subsidies van het HWBP, waardoor we geen langlopende leningen hoeven af te sluiten. Hierdoor komt onze langlopende leningenportefeuille eind 2019 uit op € 352,1 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 2,11%. De schuldenpositie mag in 2030 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn, zo is afgesproken in het Collegeprogramma 2015-2019. De belastingopbrengst bedraagt € 222,5 miljoen, de norm komt daarmee uit op € 445 miljoen. De schuldenpositie blijft in 2019 binnen deze norm.

Samenhang

In deze begroting houden wij de ambities uit de PN 2019-2022 in stand, onze prestaties met bijbehorende mijlpalen zijn op dit niveau gebleven. De kosten van arbeid nemen toe als gevolg van de nieuwe cao en de prijzen van onze leveranciers stijgen door de opgaande economie. Wij kunnen onze ambities niet realiseren met de stijging van onze belastingopbrengsten van 1,5%, het is in 2019 noodzakelijk onze toenemende kosten gedeeltelijk uit de bestemmingsreserves te dekken. De structurele kosten van het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer nemen toe. De bestemmingsreserve van de watersysteemtaak staat onder druk wegens de lage stand begin 2019. Deze reserve is nihil na de begrote onttrekking. Bij de zuiveringstaak zorgen de hogere kosten voor een onttrekking aan de bestemmingsreserve, deze is eind 2019 toereikend. We vullen de bestemmingsreserve voor het wegenbeheer aan om de wegenoverdracht te kunnen bekostigen. In totaliteit onttrekken we € 2,8 miljoen aan de bestemmingsreserves. Omdat we subsidies van het HWBP ontvangen hoeven we voor de hierboven beschreven hogere uitgaven in 2019 geen extra geldlening af te sluiten.

1 Inleiding

In deze begroting leest u welke effecten wij willen bereiken voor de inwoners in ons werkgebied, welke prestaties wij daarvoor in 2019 leveren en wat de verwachte kosten zijn. De begroting vormt een uitwerking van de eerste jaarschijf uit de Perspectiefnota 2019-2022. Tevens sluit deze begroting aan op de Deltavisie, het Collegeprogramma en het Waterprogramma 2016-2021.

1.1 Eigentijds en innovatief polderen

Klimaatadaptatie, toekomstbestendigheid, integrale aanpak, samenwerking, innovatie: deze begrippen vormen de rode draad in deze begroting. In 2019 wordt een nieuw bestuur gekozen dat voor grote uitdagingen staat in een bewegende waterschapswereld.

Door de klimaatverandering moeten we ons watersysteem robuuster en flexibeler maken. Die veranderingen gaan sneller dan we denken. Dit doen we door de samenwerking met onze partners, zoals gemeenten en provincie, te intensiveren en te versterken. We maken ons gebied klimaatbestendig, zowel op het gebied van wateroverlast door voortzetting van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het uitvoeren van stresstesten, als op het gebied van watertekort. Naast hevigere buien verwachten we ook langere perioden van droogte. We willen inzicht krijgen in de kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de grondwatervoorraad. Voor de uitvoering van maatregelen om watertekort te voorkomen, zijn we vooral aangewezen op de agrarische sector. We stimuleren agrariërs om een bijdrage te leveren aan een duurzame bodem, het voorkomen van wateroverlast en het bevorderen van voldoende, gezond en schoon water door subsidies te verstrekken via het Landbouwportaal. De uitvoering van het Landbouwportaal brengt veel doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) binnen bereik.

De ambities uit ons Klimaat- en Energieprogramma (100% CO₂- en energieneutraliteit in 2025) vergen de komende jaren veel aandacht, inzet en geld. Met de uitrol van de maatregelen uit dit programma maken we een grote stap in de verduurzaming van HHNK.

Voor het effect Schoon Water zijn alle prestaties tegen het licht gehouden en vernieuwd om beter aan te sluiten bij alle ambities uit de Deltavisie en het Klimaat- en Energieprogramma. Rwwi's worden gemoderniseerd zodat de onderhoudssituatie weer toekomstbestendig is en de proces-automatisering wordt grondig vernieuwd. Een aantal bredere maatschappelijke doelen waarin de rwwi's een rol vervullen (zoals duurzaam energiegebruik en grondstoffenwinning) krijgt een impuls met behulp van *living labs* (onder andere op Geestmerambacht), waarin we de samenwerking met maatschappelijke partijen opzoeken en innovatieve oplossingen genereren. Ook de toekomst van de slibdroger en de aanpak van microverontreinigingen zoals microplastics en medicijnresten komen aan de orde.

Per 1 januari 2019 dragen we onze wegen in de gemeente Alkmaar over aan de gemeente. We willen ook onze wegen in zeventien andere gemeenten overdragen (uiterlijk in 2025) en zijn daarover volop in gesprek. We streven ernaar per 1 januari 2020 onze wegen aan Uitgeest en Hollands Kroon over te dragen.

Ons watererfgoed is het tastbare overblijfsel van onze eeuwenoude strijd tegen het water. We zetten in 2019 tien iconische water(erfgoed)objecten in als communicatiemiddel: ze helpen ons om ons

verhaal te vertellen. We verkennen ook de mogelijkheden om bijvoorbeeld historisch vastgoed te laten gebruiken door derden (bijvoorbeeld voor tentoonstellingen of evenementen).

We werken aan zeven projecten in het kader van internationale samenwerking.

De ontwikkeling van de informatietechnologie gaat snel. We investeren komend jaar meer in zowel technologische middelen als kennis op het gebied van informatietechnologie. De ontwikkeling van zelflerende systemen (*machine learning*) wordt naar verwachting steeds belangrijker voor onze meet- en regelsystemen. Dit principe wordt meegenomen bij de vernieuwing van onze procesautomatisering.

Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet (2021), werken we al zoveel mogelijk 'in de geest van'. Dat betekent een integrale aanpak in bewoners- en overheidsparticipatie. Samen met gemeenten en provincie werken we aan integrale plannen en visies op het gebied van de ruimtelijke ordening. Wij denken al in een vroeg stadium mee over de interactie tussen stedelijke ontwikkeling, klimaatadaptatie en water. Wij kijken of onze huidige werkwijze voldoende aansluit op de Omgevingswet en komen waar nodig met een voorstel voor een andere aanpak. Om als één overheid op te kunnen treden, werken wij zowel aan de zogenaamde harde kant (de digitaliseringsopgave: aansluiten landelijke basisregistraties op onze automatisering, meervoudig gebruik van data, ontsluiten van relevante gegevens via interactieve kaarten op internet) als aan de zachte kant (de competenties: we bewegen van 'Nee, tenzij' naar 'Ja, mits', en dat vraagt een andere werkwijze van geheel HHNK).

Door de aantrekkende economie merken we dat het aantrekken van personeel steeds moeilijker wordt. De nieuwe generatie medewerkers stelt ook andere eisen. Loon lijkt minder de boventoon te voeren, maar zelfontplooiing, flexibiliteit en zingeving des te meer. Voor deze opgave ontwikkelen we een strategisch personeelsplan. De aantrekkende economie zien we ook terug in de stijging van personeelskosten (cao-verhoging van 7,5% over de jaren 2017-2019) en stijgende inkooprijzen wat zich ook vertaalt in de prijzen van werken.

1.2 Leeswijzer

De begroting is opgebouwd rondom de maatschappelijke effecten. De effecten zijn opgenomen in de hoofdstukken 2 tot en met 9 met:

- een korte inleiding per effect;
- een uitwerking van de prestaties per resultaat: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen in 2019 (mijlpalen) en wat zijn de kosten;
- per prestatie de exploitatie en investeringen;
- een meerjarig beeld per effect.

De prestaties zijn vernieuwd ten opzichte van de begroting 2018 waarbij inhoudelijk veranderde prestaties een nieuwe nummering hebben gekregen. Hierdoor is er geen sprake meer van doorlopende nummering.

De risicoparagrafen bij de effecten komen overeen met die uit de concernrapportage over het tweede kwartaal 2018.

Ter vergelijking zijn in de tabellen de bedragen van de begroting 2018 en de jaarrekening 2017 opgenomen. De voorgaande jaren zijn aangepast aan de huidige indeling naar effecten, resultaten en prestaties. In de tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen (deze zijn maximaal € 0,1

miljoen). Deze worden benoemd. Door afrondingen kunnen er ook aansluitingsverschillen voorkomen tussen verschillende tabellen.

Het meerjarig beeld dat per effect is weergegeven vormt geen onderdeel van de besluitvorming van de Begroting 2019. Dit meerjarig beeld is indicatief en zal worden meegenomen in de Perspectiefnota 2020-2023 waar besluitvorming plaatsvindt.

Na de hoofdstukken per effect worden de (verplichte) begrotingsparagrafen gepresenteerd zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit. De paragraaf over het EMU-Saldo is opgenomen in het hoofdstuk Financiering.

1.3 Vergelijking uitgangspunten begroting 2018 met de perspectiefnota 2019-2022

De begroting 2019 is een uitwerking van de eerste jaarschijf van de perspectiefnota (PN). Hieronder maken we een vergelijking met de begroting 2018 en de PN.

- De gemiddelde stijging van de belastingopbrengsten in de begroting 2019 is 1,5%. Deze was 1% in de begroting 2018 en 0,9% in de PN.
- De omslagrente in de begroting 2019 is 1,8%. Dit is gelijk aan de omslagrente in zowel de begroting 2018 als de PN.
- De schuldpositie per 31-12-2019 is door het voornemen om een lening vervroegd af te lossen € 9 miljoen gedaald ten opzichte van de PN.
- De loonstijging als gevolg van een cao-wijziging en een stijging van de pensioenpremies is verwerkt (zie hoofdstuk 10.2). In zowel de begroting 2018 als de PN was hiermee ten dele rekening gehouden omdat er bij het opstellen van deze producten nog geen cao-akkoord was en daardoor de meeste recente inzichten van destijds zijn gebruikt.
- Er is rekening gehouden met in contracten voorziene prijsstijgingen (bijvoorbeeld indexatie conform inflatie).

2 Waterveiligheid

Het HWBP gaat door met het versterken van dijken zoals de Hoogwaterkering Den Oever, de Waddenzeedijk Texel, de Prins Hendrikzanddijk en de Markermeerdijken. De opgedane kennis en kunde zijn waardevol voor de organisatie en daarom wordt tijdig het gesprek gestart over de mogelijkheden om deze kennis en kunde te borgen in de organisatie.

Het belang van waterveiligheid geldt voor ons allemaal; nu en in de toekomst. We zien dat de omgeving en het klimaat snel veranderen. We moeten hier op inspelen en adaptief handelen. Klimaatadaptatie en verdere samenwerking met externe partners is hierin belangrijk. We gaan verder met het implementeren van risicogestuurd assetmanagement. Dit vraagt om actuele, betrouwbare en complete informatie. Ook voor ontwikkelingen zoals de Zorgplicht Waterveiligheid, het Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI), de Basisregistraties en de Omgevingswet, vormt goed gegevensmanagement een belangrijke basis. Het proces om de data te optimaliseren wordt verder voortgezet. Continu inzicht in de staat van ons volledige areaal staat centraal. Waarbij we de beweging maken van correctief naar preventief onderhoud op basis van risicogestuurd beheer. Door beter de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) toe te passen blijven we leren en verbeteren zodat steeds scherpere keuzes gemaakt kunnen worden.

2.1 Resultaat 1: Onze waterkeringen bieden het beschermingsniveau zoals dat is afgesproken met de toezichthouder.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen				Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019		2017	2018	2019	
P01 In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het	11,0	4,9	3,7	Uitgaven	43,0	131,9	161,2	<i>Projecten in voorbereiding:</i> <ul style="list-style-type: none"><i>Markermeerdijk Durgerdam</i>
				Inkomsten	-43,0	-131,9	-161,2	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		
	Jaar- rekening	Begroting	
Prestatie	2017	2018	2019
landelijke HWBP-2-programma staan.			
P02 In 2050 zijn de primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2024 is de versterkings- opgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.	1,4	7,4	6,8

Investeringen			
Jaarrekening		Begroting	
	2017	2018	2019
Netto	-	-	-
Uitgaven	2,1	6,9	13,6
Inkomsten	-1,8	-6,2	-12,3
Netto	0,3	0,7	1,3

Mijlpaal 2019
Projecten in uitvoering: <ul style="list-style-type: none">Prins HendrikzanddijkMarkermeerdijkenWaddenzeedijk TexelZeedijk 't HorntjeHoogwaterkering Den Oever
Projecten in Vervroegde Verkenningfase: <ul style="list-style-type: none">Markermeerdijken Gouwzee & Buiten-IJHelderse Zeewering (in combinatie met Het Nieuwe Diep)
Projecten in Verkenningfase: <ul style="list-style-type: none">Wieringer Zeewering, Amsteldiepdijk, BalgzanddijkWieringermeerkeringNoordzeekanaalKunstwerken
Koppelstukken (uitvoering binnen HWBP-2): <ul style="list-style-type: none">TexelMarkermeerdijkenDurgerdam

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings				Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019		2017	2018	2019	
P03 In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm.	12,7	9,6	9,6	Uitgaven	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We verbeteren circa 25 km boezemkades.We maken een Plan van Aanpak om onderhoud in realisatie te krijgen.We ontwikkelen een methodiek voor het beoordelen van buitenwaartse stabiliteit.
				Inkomsten	-	-	-	
				Totaal	-	-	-	
P04 In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.	2,4	2,5	2,9	Uitgaven	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We beoordelen drie primaire dijktrajecten met het wettelijk beoordelingsinstrumentarium.We toetsen ca. 150 kilometer regionale keringen.We toetsen ca. 200 kunstwerken in de regionale keringen.
				Inkomsten	-	-	-	
				Netto	-	-	-	
P05 In 2019 is ons onderhoud risicogestuurd ingericht en hebben we aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen.	16,8	17,7	17,1	Uitgaven	0,3	-	-	<ul style="list-style-type: none">We richten het Objectbeheers-systeem InforEAM verder in.We leveren de Veiligheidsrapportage op.We komen met een plan om de afgekeurde kunstwerken weer op norm te brengen.
				Inkomsten	-0,1	-	-	
				Netto	0,2	-	-	
Afrondingsverschil	-0,1	-			-	-	0,1	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen				Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaarrekening		Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019		2017	2018	2019	
Totaal	44,2	42,1	40,1	Totaal	0,5	0,7	1,4	

P01: In 2021 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijke HWBP-2-programma staan.

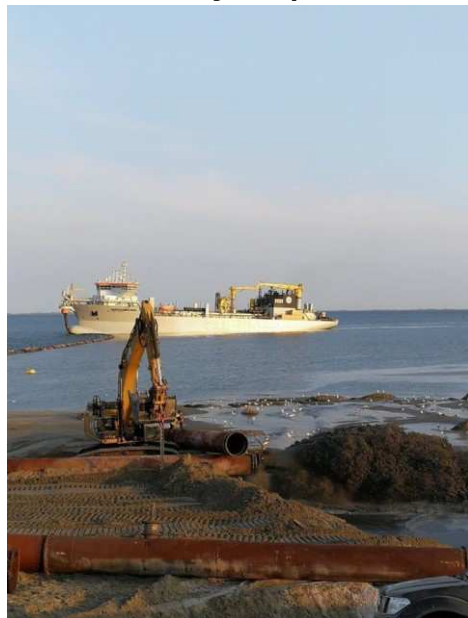

Foto: Prins Hendrikzanddijk

In 2019 is één HWBP-2-project in voorbereiding (Markermeerdijk Durgerdam) en zijn er vijf HWBP-2-projecten in uitvoering (Prins Hendrikzanddijk, Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam, Waddenzeedijk Texel, Zeedijk 't Horntje en Hoogwaterkering Den Oever). Aan de zuidoostkant van Texel zijn er daarmee drie projecten door twee aannemerscombinaties in uitvoering.

De verwachting is dat de procedure van het projectplan Waterwet voor de Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam in 2018 wordt afgerond en dat in 2019 met de uitvoering kan worden gestart. De Markermeerdijken is het eerste project dat wordt uitgevoerd middels een alliantiecontract. Met het in uitvoering komen van de Markermeerdijken is het laatste en meest omvangrijke project uit het HWBP-2-programma in de realisatiefase terecht gekomen.

Naar verwachting wordt het project Den Oever in 2019 opgeleverd.

De 'koppelstukken' van het HWBP, te weten Texel, Markermeerdijken en Durgerdam, worden meegenomen in de gelijknamige projecten.

De exploitatiebegroting bestaat voornamelijk uit de solidariteitsbijdrage. Omdat het programma HWBP-2 eind 2020 eindigt, met uitzondering van de Markermeerdijken, daalt de solidariteitsbijdrage in 2019 naar € 3,6 miljoen (2017: € 9,5 miljoen, 2018: € 4,1 miljoen). De € 1,2 miljoen lagere kosten ten opzichte van 2018 worden voor € 0,5 miljoen veroorzaakt door de lagere solidariteitsbijdrage en voor € 0,7 miljoen doordat de doorbelaste kosten met ingang van 2019 zuiverder gerelateerd zijn aan de subsidie-opbrengsten. Hierdoor ontstaat een verschuiving van kosten naar het effect Bestuur en organisatie. Deze verschuiving heeft geen invloed op de hoogte van de watersysteemheffing. Door de aard van de projecten ontstaat tussen de jaren een wisselend beeld in de investeringsinkomsten en -uitgaven.

P02: In 2050 zijn de primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.

Projecten uit het landelijke HWBP komen in toenemende mate voort uit recente beoordelingen met het Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI2017). De jaarlijkse landelijke programmering van beschikbare gelden, die vooral op de Landelijke rapportage toetsing (LRT) 3 (2011) en LRT3+ (2013) was gebaseerd, is daardoor in beweging. Continuïteit van gestarte projecten en veiligheidsurgentie zijn belangrijke uitgangspunten bij het programmeren, dat ieder jaar landelijk gedaan wordt voor een periode van zes jaar met een doorkijk naar twaalf jaar. Risicomanagement en -beheersing spelen in dit programma een belangrijke rol, omdat vooraf subsidie wordt verstrekt. Naast de solidariteitsbijdrage wordt 10% van de projectkosten door ons betaald. Dit is terug te zien in een toename in het investeringsvolume. De € 0,6 miljoen lagere kosten worden met name veroorzaakt doordat we € 0,5 miljoen minder solidariteitsbijdrage betalen, deze daalt in 2019 voor het (nieuwe) HWBP naar € 6,6 miljoen (2017: € 2,3 miljoen, 2018: € 7,1 miljoen). Door deze wijze van financieren krijgt HHNK in dit nieuwe HWBP met grotere risico's te maken dan in het HWBP-2. De uitvoerings-kansen en risico's liggen geheel bij HHNK. Daarom worden vooraf de risico's per fase goed in beeld gebracht en gekwantificeerd zodat er goed risicomanagement kan worden toegepast. De volgende HWBP-projecten worden voorbereid: Markermeerdijken Gouwzee en Buiten-IJ, de Helderse Zeewering in combinatie met Het Nieuwe Diep Den Helder, de voormalige categorie C-keringen (Noordzeekanaal en Wieringermeerkering) en de gezamenlijke primaire waterkeringen tussen Den Helder en Den Oever (Balgzanddijk, Amsteldiepdijk en Wieringer Zeewering). Verder wordt in verschillende fases van voorbereiding of realisatie gewerkt aan de versterking van kunstwerken (acht objecten).

De 'koppelstukken' Texel, Markermeerdijken en Durgerdam worden meegenomen in de gelijknamige HWBP-2-projecten (P01).

P03: In 2019 voldoet minimaal 80% van de genormeerde regionale keringen aan de norm.

In 2009 is 1000 kilometer boezemkade op hoofdlijnen getoetst, waarbij 270 kilometer kade werd afgekeurd. In 2019 verbetert het VBK-2 programma 25 kilometer kade. Hiermee is € 9,1 miljoen gemoeid. In totaal heeft het VBK-programma eind 2019 225 (van de 270) kilometer kade verbeterd. Hiermee is de genoemde prestatie gezien vanuit de eerste toetsronde gehaald. Vanuit de tweede toetsronde volgen naar verwachting 150 tot 200 nieuwe afgekeurde kilometers kade, die versterkt moeten worden.

In 2018 is een onderhoudsvisie over de 1.000 kilometer genormeerde regionale keringen geformuleerd. In 2019 helpt het VBK-programma om hier een praktisch plan voor realisatie van te maken. Ook ontwikkelen we een methodiek om de buitenwaartse stabiliteit te kunnen beoordelen. De STOWA verbetert het theoretische rekenmodel dat nog niet optimaal is. Daarop vooruitlopend hebben we zelf een protocol gemaakt dat stapsgewijs steeds intensievere onderzoeken doet op de meest verdachte locaties.

Foto: Kadeverbetering Schermer

Samen met drie ingenieursbureaus schrijven we een programmaplan voor onze versterkingsopgave, waarbij planvorming voor projecten, innovatie en samen leren centraal staan.

P04: In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.

In de periode van 2017 tot en met 2023 pakken we de beoordeling van onze primaire keringen programmatisch aan. Met het Wettelijk Beoordelings-instrumentarium (WBI2017) beoordelen we of de primaire keringen aan de nieuwe normen voldoen. Onze primaire keringen bestaan uit vijftien dijktrajecten, waarvan er twee in 2018 zijn beoordeeld. In 2019 beoordelen we drie dijktrajecten. In 2023 moeten alle trajecten beoordeeld zijn: dan verschijnt de landelijke veiligheidsrapportage over deze beoordelingsronde.

Voor de beoordeling is het beheerregister van belang, evenals de informatie uit inspecties, onderhoudswerken en verbeteringswerken. Dit geldt ook voor de informatie over de inzet van de crisisbeheersingsorganisatie. Het gestructureerd en centraal opslaan van deze data is in de zorgplicht verankerd.

Conform de afspraak met de provincie Noord-Holland wordt de detailtoetsing van de genormeerde regionale keringen voortgezet. We toetsen in 2019 circa 150 kilometer regionale keringen en circa 200 kunstwerken. Onze aanpak is programmatisch met als einddoel het afronden van deze toetsronde in 2023 met goedkeuring van de provincie.

Het totale areaal aan regionale keringen bedraagt ca. 1.064 km (dit is inclusief de afgewaardeerde C-keringen die regionaal geworden zijn). We moeten nog ca. 450 km gedetailleerd toetsen. Verder moeten we de toetsresultaten van voor 2017 nog een keer tegen het licht houden, omdat die nog niet met de nieuwe leidraad zijn getoetst. Dat is ongeveer 400 km, waarvan een deel is versterkt door VBK.

Van de 922 kunstwerken hebben we er 218 getoetst. De komende jaren moeten we nog 704 kunstwerken toetsen (ongeveer 200 per jaar).

We toetsen conform de leidraad, onze eigen richtlijnen en aanvullende richtlijnen vanuit de provincies in West-Nederland. De afgekeurde kilometers vormen input voor een nieuwe versterkingsopgave, die in de periode 2018-2021 wordt ontwikkeld.

Het verschil ten opzichte van 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor het toetsen van de primaire en regionale keringen.

P05: In 2019 is ons onderhoud risicogestuurd ingericht en hebben we aantoonbaar inzicht in de staat van onze waterkeringen.

Risicogestuurd onderhoud wil zeggen dat wij steeds een afweging maken tussen de gewenste prestatie, de kosten die daarmee gemoeid zijn en het resterende risico dat wij bereid zijn te lopen. Om dit te bewerkstelligen staan al onze objecten in het objectbeheerssysteem (OBS) InforEAM en ontwikkelen we dit verder. Daarnaast worden de inspectie- en onderhoudsmaatregelen beter afgestemd op het WBI2017 en op de wensen van andere stakeholders. Ook intensiveren we de interne samenwerking om een betere grip te krijgen op de overstap van budgetgestuurd naar risicogestuurd beheer en voor het krijgen van regie op de waterveiligheid. In de begroting is rekening gehouden met de kosten voor nadere advisering.

De veiligheidsrapportage is vast onderdeel van onze werkprocessen geworden. In onze werkprocessen inspecteren we onze waterkeringen, bedienen we onze kunstwerken zodat deze bij storm gesloten kunnen worden en plegen we regulier onderhoud aan alle objecten waar we eigenaar van zijn. De processen worden door middel van de PDCA-cyclus voortdurend verder verfijnd en verbeterd.

De afgekeurde kunstwerken in de regionale keringen zijn onderdeel van de reguliere onderhoudscyclus. Op basis van een in 2018 uitgevoerde gap-analyse informatiemanagement (waar staan we nu en wat hebben we nodig om ons werk goed uit te kunnen voeren) zetten we in 2019 acties in om duurzaam te voldoen aan de zorgplicht. Het plan hiervoor wordt in 2019 verder uitgewerkt en voorgelegd.

We werken verder aan het optimaliseren van de managementinformatie: we digitaliseren en automatiseren onze werkprocessen en stellen zowel de inrichting van informatiebeheer als de bijbehorende verantwoordelijkheden vast.

Onze pachtcontracten komen (mogelijk) onder druk te staan door nieuwe regelgeving vanuit het Rijk. Indien deze regelgeving doorgang vindt, kan het aantal verpachte waterkeringen afnemen en kunnen daarmee onze maai-kosten toenemen.

Het weer in regulier beheer en onderhoud nemen van versterkte waterkeringen (vanuit het HWBP) heeft consequenties voor het onderhoudsbudget, onder andere doordat deze keringen niet altijd in het standaard beheer passen of doordat we meer areaal moeten beheren.

Het takenpakket van onderhoudsmedewerkers zien wij de afgelopen jaren van eigen werkzaamheden naar marktpartijen verschuiven. In welke mate dat wordt doorgezet is onderwerp van nader onderzoek. In de ontwikkelingsplannen voor Onderhoud, die eind 2018 gereed zijn, wordt dit geconcretiseerd. Op basis hiervan kan dan beter worden besloten welk materieel benodigd is en waarmee rekening gehouden moet worden in de begroting.

We bestrijden de muskusratten in een samenwerkingsverband met collega-waterschappen. De kosten dalen doordat de formatie met ruim 5 fte is gedaald als gevolg van efficiënter werken.

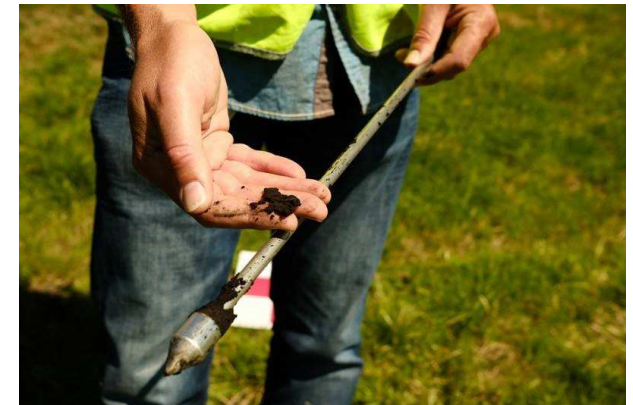

Foto: dijkinspectie

2.2 Resultaat 2: Hollands Noorderkwartier is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie		
	Jaar- rekening	Begroting	
Prestatie	2017	2018	2019
P56 We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit zodanig uit dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijk voelt.	1,4	1,3	1,2
P08 Onvoorzien Waterveiligheid	-	0,2	0,2
Totaal	1,4	1,5	1,4

Investerings		
Jaar- rekening	Begroting	
2017	2018	2019
-	-	-
-	-	-
-	-	-

Mijlpaal 2019
<ul style="list-style-type: none">We voeren voor Egmond aan Zee een stresstest uit op de zandige kust.We voeren een studie uit naar het effect van compartimentering (Meerlaagsveiligheid) op de waterveiligheid.We zorgen voor een werkproces voor ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot de toegekende IPO-normering en bijbehorende schadebedragen.We brengen de risico's in beeld van het aangrenzend areaal op het beheersgebied van HHNK.

P56 We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit uit zodanig dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijk voelt.

Het belang van waterveiligheid geldt voor ons allemaal, nu en in de toekomst. We zien dat de omgeving en het klimaat snel veranderen. We moeten hier op inspelen en adaptief handelen. We doen onderzoek naar klimaatscenario's en de effecten van zeespiegelstijging op onze kust. Klimaatadaptatie en verdere samenwerking met externe partners vinden we belangrijk. Nu moeten we al gedragen keuzes maken voor de toekomst. Om het effect van klimaatverandering op

de waterveiligheid te onderzoeken voeren we stresstesten uit. Daarnaast kijken we naar ruimtelijke adaptatie, meerlaagsveiligheid en de risico's afkomstig vanuit aangrenzende arealen. Met de resultaten kunnen we actief het gesprek aangaan met andere overheden (provincie, gemeenten, Veiligheidsregio), waarbij we ook de mogelijkheden van de multifunctionele dijk bekijken.

De economische waarde van huizen, bedrijven en infrastructuur is de laatste decennia sterk gestegen, waardoor de schade bij een onverhoopte overstroming veel groter is dan vroeger. Om deze reden beschouwen we de normering van onze keringen in samenhang met de genoemde waardevermeerdering van ons gebied en de overige (economische) ontwikkelingen.

Om aangesloten te blijven bij nieuwe ontwikkelingen en het belang van waterveiligheid uit te dragen zorgen we dat we actief en zichtbaar zijn binnen (landelijke) werk- en kennisgroepen en participeren we binnen diverse pilots.

In het kader van de Omgevingswet zoeken we in samenhang met collega-overheden naar meervoudig gebruik van data, zowel voor onze interne organisatie als extern.

Bouwsteen: Alle dijken tellen mee! Een verdiepingsslag op het veiligheidsdenken

Samen met provincie, gemeenten en veiligheidsregio's voeren we een compartimenteringsstudie uit. We verkennen niet alleen de veiligheid van de reeds aanwezige compartimenten in ons gebied, maar bekijken ook of we nieuwe kunnen creëren. We brengen de functies van de overige keringen in beeld en stellen daarvoor onderhoudsstrategieën vast. Doel is om te komen tot een optimalisering van de inrichting van het gebied teneinde slachtoffers en schade verder te beperken.

Bouwsteen: Multifunctionaliteit als sterkte

Doel van de bouwsteen is om vóór 2021 een gedragen werkwijze te ontwikkelen voor multifunctionele dijken. Na de pilot met de gemeente Den Helder wordt in samenspraak met het Landelijk Bureau HWBP en de projectoverstijgende verkenning (POV; een verkenning die is bedoeld om voor ontwikkelvraagstukken landelijk kennis te delen en netwerken op te richten) bekeken welke locaties of trajecten geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik. Dit wordt vertaald in een kansenkaart die onze ambitie en focus weergeeft. Daarnaast zal overgangsbeleid worden ontwikkeld (met ruimere mogelijkheden voor het bouwen op dijken).

Bouwsteen: De dijk als kabelgoot

De bovengrondse en ondergrondse infrastructuur wordt steeds drukker, met als gevolg dat de regie op de infrastructuur in de ondergrond steeds complexer wordt. De dijk als kabelgoot is een metafoor voor een zodanige oplossing van de problematiek van (re)constructie van nutsvoorzieningen langs en in de waterkering dat deze meerdere maatschappelijke doelstellingen ten goede komt. Hiervoor stellen we beleidsregels vast. De ambitie is een optimale samenwerking tussen overheden en kabels- en leidingenbeheerders in 2021.

2.3 Meerjarig beeld waterveiligheid

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	41,5	39,9	39,9
Extra maaikosten vanwege uitbreiding areaal Texel	0,3	0,3	0,3
Toetsing regionale keringen	0,3	0,3	0,3
Hogere solidariteitsbijdrage	0,6	0,6	0,6
Totaal	42,7	41,1	41,1

Investerings (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019-2022	5,4	9,4	8,4
Kunstwerken regionale keringen (plannen nog onderhanden, mogelijk bijstelling)	PM	PM	PM
Totaal	5,4	9,4	8,4

2.4 Risico's waterveiligheid

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico- score	Max. Fin. Gevolg	Risico- categorie	Beheersmaatregelen
Nieuw	In het Bestuurlijk Overleg van 9 april 2018 is besloten de start van de versterking van de Markermeerdijken met zes maanden te vertragen. De kosten van deze vertraging zouden niet subsidiabel kunnen zijn.	6	€6.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none">• Evaluatie opstellen• Leerpunten beleggen in nieuwe projecten.

3 Wateroverlast beperken

De komende jaren anticiperen we, samen met onze partners, op de doorgaande klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen. In 2050 moet Nederland waterrobuust en klimaatbestendig zijn ingericht. Het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie pleit voor een snellere en intensievere aanpak van onder andere wateroverlast. We zien dat wateroverlast, ondanks alle inspanningen, steeds vaker voorkomt.

3.1 Resultaat 1: In ons beleid en programma's zijn klimaatbestendigheid en maatschappelijke ontwikkelingen verwerkt.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P09 In 2022 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de Omgevingswet.	3,2	3,7	3,8	0,1	0,2	-	<ul style="list-style-type: none">We maken met minimaal vijf gemeenten afspraken over overname van het onderhoud van stedelijk water.We voeren de afspraken uit het waterplan Beemster met betrekking tot de Oostdijk uit.We werken de Klimaatlas verder uit en gebruiken deze als basis voor klimaatstress-testen en om het waterbewustzijn te vergroten.We vormen een gebiedsgerichte agenda voor de effecten van HHNK en brengen deze in in het ruimtelijke adaptatieproces.We voeren in minimaal vijf gebieden samen met gemeenten de risicodialoog over ruimtelijke adaptatie.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
							<ul style="list-style-type: none">We zoeken actief de samenwerking met de regio's Noordkop en Laag Holland voor de totstandkoming van regionale omgevingsvisies in het kader van de Omgevingswet.We zijn een bewuste speler in de MRA (metropoolregio Amsterdam).
Totaal	3,2	3,7	3,8	0,1	0,2	-	

P09: In 2022 werken HHNK en (gebiedsgerichte) partners samen in het kader van de Omgevingswet.

Het klimaat verandert: periodes met meer hevige neerslag en periodes met droogte wisselen elkaar af. Om op de toekomst voorbereid te zijn maken we het watersysteem steeds robuuster.

In 2017 heeft de Deltacommissaris het Deltaprogramma 2018 uitgebracht met daarin een belangrijk accent op Ruimtelijke Adaptatie. Het programma zet de noodzaak om versneld te komen tot een waterrobuuste en veerkrachtige ruimtelijke inrichting in 2050 nadrukkelijk op de agenda. In het proces van ruimtelijke adaptatie bepalen de gebiedspartijen in samenspraak wat de klimaatambitie is en welke gemeenschappelijke uitvoeringsagenda daar bij hoort. Geen van de gebiedspartijen kan dit alleen uitvoeren. We zijn een van de partners in het proces dat door de gemeenten wordt getrokken.

Voor de ruimtelijke adaptatie is in de vijf regio's Laag Holland, West-Friesland, Noord-Kennemerland Noord, Noord-Kennemerland Zuid en de Noordkop een grote stap voorwaarts gezet in zowel bewustwording als aanpak. Met name de grotere gemeenten als Zaanstad, Purmerend, Hoorn en Medemblik werken als katalysator voor de overige gemeenten. In 2019 voeren we met gemeenten de risico-dialoog in het kader van ruimtelijke adaptatie waarbij we bewegen van bewustwording naar aanpak.

In het kader van de Omgevingswet werken gemeenten en de provincie aan integrale plannen en visies op het gebied van de ruimtelijke ordening (met daarin water opgenomen) die in de plaats komen van onze waterplannen. Zowel door individuele gemeenten als bij regionale omgevingsvisies/plannen worden we steeds vaker gevraagd om vanaf het begin mee te denken over de interactie tussen stedelijke ontwikkeling, klimaatadaptatie en water. We verwachten dat deze trend zich doorzet, onder andere door de economische groei en woningbouwbehoefte.

Zowel de metropoolregio Amsterdam als de Noordkop zetten zich actief in op het versterken van de economische groei en ruimtelijke kwaliteit in de regio. Zo ontstaan nieuwe uitdagingen op het gebied van de ruimtelijke ordening. De vestiging van datacentra in de Wieringermeer is hiervan een voorbeeld, maar ook in de regio ten noorden van Amsterdam ontwikkelen zich grote plannen op het gebied van woningbouw, infrastructuur en bedrijfsterreinen. Het is van belang dat we aan de voorkant betrokken zijn bij ontwikkelingen in deze regio's, zowel in de idee- als in de planfase. Door deze toename van externe activiteit neemt de vraag aan inbreng vanuit HHNK toe. We zoeken de samenwerking met de Noordkop en Laag Holland voor de totstandkoming van regionale omgevingsvisies in het kader van de Omgevingswet actief op.

Dat de Omgevingswet er komt staat niet ter discussie, wel wanneer en in welke vorm. Duidelijk is dat er veel te doen is om het hele stelsel van de Omgevingswet te laten werken, inclusief de verplichte digitale omgeving. Om die reden hebben we een Programmamanager Omgevingswet aangesteld. In 2019 wordt verdere invulling van de Omgevingswet duidelijk waarbij de kern is: minder regeldruk, meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk en vertrouwen.

Met minimaal vijf gemeenten maken we afspraken over de overname van het onderhoud van stedelijk water. Deze overname wordt in de bestuurlijke contacten waar mogelijk gekoppeld aan de wegenoverdracht.

Bouwsteen: De klimaatbestendige stad (voorheen: De stad wordt nat)

We vergroten het bewustzijn van klimaatverandering bij gemeenten. Als basis hiervoor en voor het uitvoeren van klimaatstress-testen werken we de klimaatatlas verder uit. We delen kennis en ervaring en zijn deelnemer aan en initiator in een ambtelijk kennisplatform op Noorderkwartierniveau. Daarnaast organiseren we samen met gemeenten bijeenkomsten gericht op het vergroten van het water- en klimaatbewustzijn van burgers, organisaties en besturen.

3.2 Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met en op de omgeving.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P11 In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en het faciliteren van maatschappelijke functies.	0,9	1,2	1,3	0,3	0,2	1,8	<ul style="list-style-type: none">In 2019 ronden we de watersysteemstudie af voor het gehele gebied. Daarnaast lossen we in de eerste gebieden knelpunten op.We stellen scenario's op voor de crisis-organisatie.
P12 In 2021 zijn 120 polders op orde gebracht.	2,5	2,4	2,1	-	-	0,2	<ul style="list-style-type: none">Voor de laatste polder Oosterlanderkoog wordt de vergunningaanvraag voorbereid.
P13 In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor ons zelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.	0,7	0,7	0,8	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We experimenteren in de Purmer met het ontsluiten van gegevens voor onze omgeving, in lijn met de Omgevingswet.
P14 In 2022 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen.	18,3	17,5	17,6	-	0,1	0,1	<ul style="list-style-type: none">In Krommenie en Landsmeer voeren we baggerwerken uit om de waterkwaliteit te verbeteren.We vertalen het in 2018 vastgestelde maaibeleid naar een bestek en besteden deze aan voor uitvoering vanaf 2020.We stellen de legger 2019 vast.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P15 In 2022 regelen we de waterpeilen in de waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm).	30,5	30,2	31,1	0,2	2,1	0,6	We voeren het meerjarig programma poldergemalen uit: <ul style="list-style-type: none">We vervangen gemaal De Poel (wordt in 2020 opgeleverd).We bereiden de renovatie van gemaal Pieter Engel voor.We ronden de renovatie van de gemalen Westerkogge en Lely af.We starten de uitvoering van een meerjarige doorkijk gebaseerd op risicogericht beheer (assetmanagement).Er ligt een KEP-advies over onze mogelijkheden ten aanzien van windenergie.We hebben een plan om het energieverbruik van polder- en boezemgemalen te beperken.We nemen twee peilbesluiten en een gebieds-brede jaarlijkse herziening.
P16 Onvoorzien Wateroverlast beperken	-	0,3	0,3	-	-	-	
Afrondingsverschil	0,1	-	-	-	-	-	
Totaal	53,0	52,3	53,2	0,5	2,4	2,7	

P11 In 2020 weten we waar het watersysteem kwetsbaar is voor wateroverlast en het faciliteren van maatschappelijke functies.

Het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DRA) pleit voor een snellere en intensievere aanpak van onder andere wateroverlast. Alle dertig gemeenten in ons beheersgebied moeten in 2018/2019 een stresstest doen. Om hen hierbij te helpen brengen we de kwetsbaarheden van het watersysteem in beeld. Onze vernieuwde watersysteemstudie, waarbij we met ons hydraulisch rekenmodel 3Di onderzoeken wat de klimaatverandering voor de wateroverlast in ons beheergebied betekent, loopt volgens planning. In 2018 hebben we voor ongeveer de helft van ons beheergebied de knelpunten en kwetsbaarheden in beeld gebracht. In 2019 ronden we dit voor het hele gebied af en hebben we inzicht in de kwetsbare gebieden op basis van 'de neerslag van de toekomst'. We starten de risicodialoog met gemeenten, om te beginnen in de vijf pilotgebieden (Heerhugowaard, Drieban, Purmer, Koegrass en Groot-Limmerpolder). De netto-investeringen in het watersysteem rondom Beetskoog zijn € 1,3 miljoen en voor het programma Wateropgave 2.0 besteden wij € 0,5 miljoen.

P12: In 2021 zijn 120 polders op orde gebracht.

Voor de laatste van de 120 polders, de Oosterlanderkoog, is de partiële herziening van het peilbesluit voor Waard Nieuwland vastgesteld. We bereiden de vergunningaanvraag in het kader van de regelgeving omtrent aardkundige monumenten voor. Naar verwachting wordt deze polder op orde gebracht in 2021.

P13: In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor ons zelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.

Wij voeren op basis van geavanceerde modellen en informatiesystemen watersysteemanalyses uit. Data worden realtime uit beheerbestanden gehaald en zijn in 2019 van zodanige kwaliteit dat hiermee gebieden in beeld gebracht worden.

In 2018 komen de visie en doelen gereed ten aanzien van het kwantiteitsmeetnet (grond- en oppervlaktewater), evenals een gebiedsdekkende set modellen voor de klimaatadaptatie op extreme neerslag. We werken aan (model)verbeteringen ten behoeve van een zodanige sturing van het watersysteem dat de gebiedsregelingen begrijpelijke en reproduceerbare adviezen voor de beheerder opleveren. We bevorderen transparantie richting de burgers door open data ter beschikking te stellen. In 2019 houden we in dit kader een pilot vanuit de Omgevingswet.

P14: In 2022 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen.

Met baggeren en het maaien of verwijderen van waterplanten houden we de aan- en afvoer van ons watersysteem op orde. Door overname van het onderhoud van stedelijk water van gemeenten neemt het aantal waterlopen dat we maaien en baggeren toe. Hierbij hanteren we voorsnog een sober kostenprofiel. Ons baggeren is met name gericht op de aan- en afvoer van water. We voeren de reguliere baggerprogramma's voor de jaarschijf 2019 uit, waarbij we circa 536.000 m³ bagger uit ongeveer 338 kilometer waterloop verwijderen. In Krommenie en Landsmeer voeren we baggerwerken uit om de waterkwaliteit te verbeteren.

De kosten van het maaien van waterlopen, natuurvriendelijke oevers en bermen lopen op en staan door de aantrekkende economie onder druk. Dat betekent dat wij ons focussen op doelmatig beheer, waarbij de afvoer van maaisel per gebied of locatie wordt afgewogen.

In 2018 wordt het nieuwe maaibeleid aan het Algemeen Bestuur voorgelegd en vervolgens wordt gestart met de implementatie.

Foto: maaien van waterplanten

P15: In 2022 regelen we de waterpeilen in de waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm).

Het beheer van het watersysteem bestaat uit een samenhangend geheel: van het vaststellen van peilbesluiten tot het onderhouden van waterlopen, stuwen, inlaten en polder- en boezemgemalen. Het aantal peilregulerende werken (inlaten, stuwen en gemalen) neemt toe door de overname van het onderhoud van stedelijk water. We beheren onze peilregulerende werken op basis van een assetmanagementplan waardoor wij risicogericht kunnen beheren. De kosten nemen toe door de extra inzet van personeel op deze prestatie.

Met onze omgeving bepalen we de gewenste peilen van het oppervlaktewater en stellen deze vast met peilbesluiten. In 2020 beschikken we in het hele beheergebied over actuele peilbesluiten. Vanaf 2018 worden peilbesluiten via een gebiedsgerichte aanpak opgesteld.

Dankzij twee extra boezemgemalen in Schardam (gereed) en Monnickendam (uitvoering start in 2019, gereed in 2021) kunnen we in tijden van wateroverlast de gewenste waterpeilen in het watersysteem beter handhaven. In tijden van watertekort kunnen we met deze extra gemalen water inlaten.

We voeren de jaarschijf 2019 van het meerjarig programma poldergemalen uit. We vervangen gemaal De Poel (wordt in 2020 opgeleverd) en we bereiden de renovatie van gemaal Pieter Engel voor. Daarnaast ronden we de renovatie van de gemalen Westerkogge en Lely af en starten we de uitvoering van een meerjarige doorkijk gebaseerd op assetmanagement. Voor de bouw of renovatie van gemalen vragen we subsidies aan, bijvoorbeeld bij het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP): een Europees subsidieprogramma gericht op de versterking van het Nederlandse platteland.

De investeringen voor het Klimaat- en energieprogramma (P42) zijn verdeeld onder verschillende effecten en prestaties. Onder dit effect vallen mogelijke investeringen in windenergie, thermische energie uit oppervlaktewater en het verder energiezuinig maken van de gemalen. Wat betreft windenergie worden de mogelijkheden onderzocht en zal een eventuele investering niet eerder dan 2021 plaatsvinden.

3.3 Meerjarig beeld wateroverlast beperken

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie <i>(x € miljoen)</i>	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	55,9	56,1	56,5
Indexatie maaicontracten	0,1	0,1	0,1
Totaal	56,0	56,2	56,6

Investerings <i>(x € miljoen)</i>	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019-2022	10,5	11,6	2,5
Meerjarig beeld bij begroting 2019	9,3	12,3	8,4

De wijzigingen ten opzichte van de PN worden met name veroorzaakt doordat investeringen later gereed komen (gemaal De Poel in 2022).

3.4 Risico's wateroverlast beperken

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	<p>Ontvangen EU-subsidies moeten -deels- terugbetaald worden en/of boetes moeten betaald worden voor reeds afgeronde projecten van het programma Wateropgave omdat uit aanvullende controles door de subsidieverlener blijkt dat -op onderdelen- niet is voldaan aan de subsidievoorwaarden.</p> <p>De aanvullende controleperiode loopt voor de meeste projecten af in 2021 en voor enkele projecten in 2028.</p>	2	€2.000.000	Politiek/bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> De administratie en dossiervorming van de uitgevoerde projecten zijn ingericht en aangevuld naar de eisen van de subsidieverstrekker. Het dagelijks bestuur heeft besloten (15.209) dat voor een aantal projecten mag worden afgeweken van onze aanbestedingsregels. Hierdoor is de kans verkleind dat we subsidies moeten terugbetalen of boetes moeten betalen.
Nieuw	Subsidie voor gemaal Monnickendam wordt niet verstrekt omdat HHNK zijn afspraken met de subsidieverstrekker niet nakomt	2	€3.000.000	Politiek/bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Tijdig starten met de voorbereidingen van de bouw van het gemaal Monnickendam. In Q2 (2018) is uitstel aangevraagd aan de subsidieverstrekker. HHNK heeft een ontvangstbevestiging van het uitgevraagde uitstel ontvangen. Goedkeuring op het gevraagde uitstel is nog niet ontvangen.

4 Watertekort voorkomen

Zoet water wordt kostbaar en minder vanzelfsprekend. De zoetwateraanvoer door de rivieren wordt landelijk verdeeld naar de verschillende zoetwaterregio's. Binnen ons eigen beheersgebied verdelen we het beschikbare water conform de door de provincie vastgestelde verdringingsreeks (zie P18).

Om kennis te delen over de toenemende druk van zout op zoet water is het Zoet Zout Knooppunt (ZZK) actief.

4.1 Resultaat 1: De zoet-grondwatervoorraad is op orde, van goede kwaliteit en wordt duurzaam beheerd.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P17 In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.	-	0,2	0,2	-	-	0,2	<ul style="list-style-type: none">Inzicht in grondwater is vertaald naar overzichtelijk kaartmateriaal.We ontwikkelen beleidsregels voor perforerende werkzaamheden.We beschikken over een werkend grondwatermeetnet in kwetsbare gebieden.We maken een plan voor de interne organisatie voor het beheer van het grondwatermeetnet en dragen kennis over grondwaterbeheer over.We zijn actieve deelnemer aan het netwerk 'Zoet Zout Knooppunt' om kennis en ervaring op te doen.We zijn een bewuste speler in het bodemdalingsdossier.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
Totaal	-	0,2	0,2	-	-	0,2	

P17: In 2020 werken we efficiënt samen met onze partners in het grondwaterbeheer om onomkeerbare effecten te voorkomen en het duurzaam gebruik van de ondergrond te stimuleren.

We zetten in op samenwerking met onze partners om waar mogelijk onomkeerbare effecten zoals bodemdaling en vervuiling van grondwatervoorraden te voorkomen. Voor inzicht in de kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de grondwatervoorraad is een monitoringssysteem nodig. Alle overheden hebben eigen grondwatermeetnetten. Door voortschrijdend inzicht achten we het opzetten van een geïntegreerd grondwatermeetnet niet langer nodig; we gaan ervan uit dat wij het grondwater voldoende kunnen monitoren door bestaande data uit verschillende grondwatermeetnetten te koppelen en te benutten. Ontwikkelingen in de ondergrond zoals koude/warmte-opslag, drinkwaterwinning en grondwaterbescherming hebben ook invloed op de grondwatervoorraad. We gaan ook op dit gebied meer samenwerken met provincies en gemeenten.

4.2 Resultaat 2: Wij werken de Deltabeslissing Zoetwater conform onze Deltavisie en ons Waterprogramma uit via de Trias Aquatica in gebiedsgerichte afspraken en ons beheer.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P18 In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.	0,1	0,5	0,2	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We vertalen de verdringingsreeks naar operationele plannen voor de crisisorganisatie.
P19 In 2021 is het voorzieningen-niveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden met een integrale gebiedsaanpak.	0,5	0,2	0,5	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">In 2019 ronden we de gebiedsprocessen Texel af, continueren we het gebiedsproces Koegras en starten we twee nieuwe gebiedsprocessen op.Via het Landbouwportaal stimuleren we maatregelen in de agrarische bedrijfsvoering.We werken en meten samen met de landbouw om verziltingsproblemen te voorkomen via een participatief meetnet.We ontwikkelen een strategie water-beschikbaarheid die de basis vormt voor de uitwerking in gebiedsprocessen.
Afrondingsverschil	-	-	-	-	-	-	
Totaal	0,6	0,7	0,7	-	-	-	

P18: In 2021 is het zoetwater op een duurzame en eerlijke manier verdeeld, conform de geldende waterakkoorden en verdringingsreeks.

In 2018 vindt een bestuurlijke consultatie van de regionale overheden plaats over de verantwoordelijkheden bij het verdelen van water in tijden van droogte. Rijkswaterstaat levert een faalkansenanalyse aan over de toevoer van zoetwater. Op basis daarvan stellen we in 2019 protocollen en draaiboeken voor onze beheer- en crisisorganisatie op. De droogte van 2018 heeft deze ontwikkeling in een stroomversnelling gebracht. De evaluatie van de droogteperiode vindt plaats in 2018, de evaluatiepunten die hieruit komen zijn nog niet opgenomen in de begroting 2019.

We gaan het gesprek aan met gebieden die worden gekort op de wateraanvoer als er een inlaatbeperking vanuit het Rijkswater geldt. We richten ons hierbij op bewustzijn van zoetwaterbeschikbaarheid, meer zelfvoorzienendheid en de uitrol van innovatieve maatregelen.

De inzet van personeel tussen P18 en P19 hangt samen. In 2018 zijn hiervoor minder kosten begroot bij P18 en in 2019 meer kosten. Het tegenovergestelde gebeurt bij P19.

P19: In 2021 is het voorzieningenniveau uitgewerkt in pilots, samenwerkingstrajecten en in tien prioritaire gebieden met een integrale gebiedsaanpak.

Een tekort aan zoetwater in droge tijden leidt tot verziltingsproblemen, bijvoorbeeld in de Noordkop of in de diepe droogmakerijen. In het veenweidegebied leidt langdurige droogte tot extra inklinking. In 2018 is het Zoet Zout Knooppunt (ZZK) van start gegaan. Dit netwerk heeft als doel de expertise in regio's met toenemende druk van zout op zoet water te bundelen. In 2019 is het ZZK actief en wordt ook kennis gedeeld met andere regio's.

In het kader van de Samenwerking Bodem en Water (het Landbouwportaal, zie ook P20) werken we langs diverse sporen aan een generiek bewustzijn in de landbouw en stimuleren in dit kader het nemen van zoetwatermaatregelen in de agrarische bedrijfsvoering.

In de periode 2018-2021 investeren we in een vernieuwde watersysteemstudie (zie P11), die zich niet alleen richt op wateroverlast, maar ook op watertekort. Ook ten aanzien van watertekort gaan we het maatschappelijke debat aan over het toekomstig watersysteem in relatie tot maatschappelijke functies. We kunnen met de resultaten van de watersysteemstudie een goede bijdrage leveren aan gemeentelijke omgevingsvisies en plannen (P09). Voor de pilot Koegraspolder zijn de wensen en knelpunten inmiddels in beeld. In 2019 zijn de maatregelen en de kosten bekend en gaan we aan de slag met de detailuitwerking, het draagvlak en de financiering. De uitvoering van maatregelen in het primaire watersysteem kan dan vanaf 2020 plaatsvinden.

In samenwerking met de LTO en de provincie bereiden we het pilotproject 'Ondergrondse waterberging als antwoord op de verdroging' voor.

De inzet van personeel tussen P18 en P19 hangt samen. In 2018 zijn hiervoor meer kosten begroot bij P18 en in 2019 minder kosten. Het tegenovergestelde gebeurt bij P18.

Bouwsteen: Bodemdaling in veenweiden

Bodemdaling veroorzaakt grote maatschappelijke schade. In 2017 heeft het Planbureau voor de Leefomgeving de omvang van de schade inzichtelijk gemaakt. De waterschappen zijn een van de partijen die een rol spelen, maar niet de enige. Duidelijk is dat alleen in samenhang en samenwerking antwoorden kunnen worden gevonden, waarmee het vraagstuk beheersbaar wordt.

HHNK draagt bij aan de landelijke discussie over bodemdaling, is voorzitter van de tijdelijk werkgroep bodemdaling van de Unie van Waterschappen, is lid van het Platform Slappe Bodem en draagt zowel ambtelijk als bestuurlijk bij aan de provinciale Taskforce Bodemdaling, die bestaat uit de provincie Noord-Holland (trekker), de Noord-Hollandse waterschappen, gemeente Zaanstad en gemeente Amsterdam. De ambities van de Taskforce zijn vertaald in een maatregelenpakket dat in 2019 in uitvoering gaat.

Om innovatie te stimuleren waarmee bodemdaling wordt tegengegaan verlenen we subsidie aan het vijfjarige onderzoeksprogramma van Landschap Noord-Holland en Water, Land en Dijken in het kader van het Innovatieprogramma veen (IPV). De hoogte van deze subsidie bedraagt maximaal € 0,1 miljoen per jaar voor een periode van vijf jaar (geraamd bij het effect wateroverlast beperken).

4.3 Meerjarig beeld watertekort voorkomen

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	0,9	0,9	0,9
Geen mutaties	-	-	-
Totaal	0,9	0,9	0,9

4.4 Risico's watertekort voorkomen

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of hoger of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

5 Gezond water

We zorgen voor gezond oppervlaktewater. De Kaderrichtlijn Water (KRW) helpt ons daarbij. We nemen maatregelen om een goede chemische en biologische waterkwaliteit te realiseren. Het ambitieniveau wordt bepaald door maatschappelijke wensen en door doelstellingen die zijn uitgewerkt voor de KRW. We nemen beheer- en verbeteringsmaatregelen, maar niet tegen elke prijs. De afspraken uit het Nationale Waterplan en de Deltavisie geven richting aan de manier waarop we beheren en verbeteren.

5.1 Resultaat 1: We gaan met onze gebiedspartners voor schoon en gezond water en stemmen samen de eisen en de wensen aan de functies af.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P20 In 2021 wordt het KRW- maatregelenpakket voor de tweede planperiode (2016-2021) samen met onze gebiedspartners uitgevoerd.	3,1	3,0	2,9	-0,1	0,7	0,7	<ul style="list-style-type: none">• <i>We leveren een concept maatregelenpakket op gericht op het halen van waterkwaliteitsdoelen in 2027.</i>• <i>We melden vijf oplossingen gereed voor vismigratieknelpunten.</i>• <i>We melden 20 km natuurvriendelijke oevers gereed.</i>• <i>We ronden de nota visbeleid af.</i>• <i>We continueren het Landbouwportaal. De daarvoor beschikbare middelen zetten we maximaal in om agrariërs te motiveren tot het nemen van kosteneffectieve maatregelen.</i>

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
							<ul style="list-style-type: none">We verkennen of burgerparticipatie kan bijdragen aan het effect gezond water.
P21 In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.	3,5	3,2	3,4	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We rapporteren over de KRW-toestand van de waterlichamen ten behoeve van de mid-term review KRW (landelijke tussentijdse verplichte rapportage KRW aan de EU).We evalueren de pilot om waterboxen uit te delen aan medewerkers en burgers.We zetten het monitoren van flora en fauna bij natuurvriendelijke oevers voort met behulp van burgerparticipatie. Waar mogelijk bouwen we burgerparticipatie bij ons monitoren uit.
Totaal	6,6	6,2	6,3	-0,1	0,7	0,7	

P20: In 2021 wordt het KRW-maatregelenpakket voor de tweede planperiode (2016-2021) samen met onze gebiedspartners uitgevoerd.

We continueren het oplossen van vismigratieknelpunten. We willen in 2021 de maatregelen uit het plan 'Vismigratie vice versa' (2008) hebben gerealiseerd. Het oplossen van knelpunten en de monitoring van de werking van de voorzieningen doen wij in samenwerking met partners en stakeholders.

In 2021 moeten we minimaal 104 km natuurvriendelijke oevers gereed hebben gemeld aan de Europese Unie, waarvan 20 km in 2019. De aanleg en monitoring van oevers vindt plaats door HHNK zelf, andere overheden en terreinbeheerders.

Voor het behalen van de KRW-doelen is de medewerking van andere partijen onontbeerlijk, met name die van de agrarische sector. De LTO heeft in het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) de ambities van de agrarische sector in Noord-Holland vastgelegd om bij te dragen aan voldoende gezond water. De ambitie is dat in 2021 ten minste 30% van de agrarische bedrijven betrokken is bij de uitvoering van de maatregelen. Om tot een uitrol van maatregelen te

komen is het samenwerkingsverband Bodem en Water opgericht. Hierin worden op basis van een bestuursakkoord tussen provincie, de Noord-Hollandse waterschappen en de agrarische sector waterkwaliteit- en waterkwantiteitbevorderende maatregelen uitgerold in de landbouw. In 2018 is het Landbouwportaal geopend: een subsidieregeling voor investeringen van individuele agrariërs die bijdragen aan een duurzame bodem, het voorkomen van wateroverlast en voldoende schoon en gezond water. Het aantal inschrijvingen op het Landbouwportaal overtreft de verwachtingen. In 2019 gaan we hier volop mee door. Voor de financiering van de maatregelen geldt een landelijke co-financieringsverplichting waarvoor HHNK € 1,6 miljoen per jaar bijdraagt (2018-2021). De helft van deze kosten is opgenomen in de begroting, de andere helft wordt als risico op kostenoverschrijding gezien en is als risico opgenomen.

De actie 'Bezem door de middelenkast' was zeer succesvol. Daarom willen we deze maatregel opnemen in het Landbouwportaal.

P21: In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.

Voor een correcte implementatie van de KRW moet een samenhangend beeld worden gegeven van de toestand van het (oppervlakte)water. Hiervoor is per (deel)stroomgebied een monitoringsprogramma opgesteld, dat voldoet aan de wettelijke eisen. In een samenwerkingsverband met acht waterschappen en Rijkswaterstaat Rijn-West worden binnen dit programma de metingen uitgevoerd en worden de meetdatabestanden beheerd, getoetst en gerapporteerd aan de Tweede Kamer. Jaarlijks worden de factsheets openbaar gemaakt, waarin de meest actuele gegevens van het voorgaande meetjaar verwerkt zijn. Zo houden we continu inzicht in de toestand van de waterkwaliteit om waar nodig bij te sturen en maatregelen te prioriteren.

We rapporteren over de KRW-toestand van de waterlichamen ten behoeve van de *mid-term review* KRW (een landelijke, tussentijdse verplichte rapportage aan Brussel). We verrichten onderzoek aan de KRW-watersystemen voor aanpassingen aan de KRW-doelstellingen en rapporteren hierover. In 2019 is het herziene meetnet ten behoeve van gewasbeschermingsmiddelen actief.

Tijdens het zwemseizoen controleren we de zwemwaterkwaliteit op de officiële zwemlocaties en rapporteren we over de actuele kwaliteit in het landelijke zwemwaterportaal.

5.2 Meerjarig beeld gezond water

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	6,0	6,0	6,0
Geen mutaties	-	-	-
Totaal	6,0	6,0	6,0

Investerings (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	0,2	0,1	-
Meerjarig beeld bij begroting 2019	0,4	0,1	-

5.3 Risico's gezond water

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

6 Schoon water

We werken continu aan de beschikbaarheid en het goed functioneren van de waterketen; elke dag zuiveren we het door mensen geproduceerde en door de gemeenten ingezamelde afvalwater, voor de volksgezondheid en de waterkwaliteit. Zo dragen we bij aan de leefbaarheid van ons gebied.

Het klimaat verandert, de technologie en de maatschappij zijn volop in ontwikkeling. Deze ontwikkelingen raken en beïnvloeden ons werk, ook in de waterketen. Clusterbuien veroorzaken water op straat, de drukte in de ondergrond neemt toe, waterkwaliteit staat hoog op de politieke agenda, de energietransitie is gestart en er ligt een grote opgave vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Een circulaire en duurzame waterketen is het uitgangspunt. Daarbij zoeken we naar nieuwe zuiveringsmethoden, zoals zuiverende kassen en aquafarms. In een aquafarm wordt het afvalwater, door een geschakelde inzet van flora en fauna, zuiverder, worden gifstoffen (zoals medicijnresten) verwijderd, én worden hoogwaardige stoffen geproduceerd. Beginnen bij de bron blijft een van de belangrijkste uitgangspunten, want wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit. Het afvalwater bevat waardevolle grondstoffen en energie en is een bron van zoet water. Waar mogelijk halen we deze waarden er, tegen aanvaardbare kosten, uit.

Dit kunnen en willen we niet alleen, dus werken we samen en in afstemming met de waterketenpartners, de watersysteempartners, kennisinstituten en bedrijven. We verbeteren samen met gemeenten en PWN de doelmatigheid in de waterketen.

De bedrijfsvoering is toekomstbestendig, dus betrouwbaar en stabiel, maar ook flexibel genoeg om te kunnen inspelen op technologische ontwikkelingen, veranderingen in de omgeving en waterkwaliteitsvraagstukken. Een stabiele bedrijfsvoering is cruciaal. Daarom investeren we in het onderhoud van de *assets* en wordt een aantal rwzi's geheel vernieuwd. Het onderhoud is gericht op het optimum tussen gewenste prestaties, risico's en budgetten. Met een uniforme werkwijze zorgen we ervoor dat we onze uitstoot naar de omgeving op de verschillende milieuaspecten (zoals water, bodem en lucht) tot een minimum beperken. Dagelijks sturen we op de wettelijke kwaliteitsdoelstellingen (zoals de lozingsnorm) en de vastgestelde ambities.

6.1 Resultaat 1: De waterketen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de omgeving.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P58 Samen met ketenpartners en andere stakeholders hebben we in 2023 een continue Waterketenanalyse.	1,5	1,0	1,3	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We starten met de realisatie van experimenteerruimte op de rwzi's, in de vorm van een living lab en/of een pilotloods.Er worden drie scenario's met betrekking tot de aanpak van microverontreinigingen met het bestuur besproken, om in 2020 tot besluitvorming over de strategie te komen.Voor één stedelijk gebied wordt een kansen- en knelpuntenkaart gemaakt met het oog op de samenhang tussen waterketen en waterkwaliteit.
P59 Samen met onze partners verhogen we de doelmatigheid in de waterketen door het realiseren van de in het Bestuursakkoord Water vastgelegde afspraken voor 2020. En we maken nieuwe afspraken voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025.	0,8	0,7	1,0	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We behalen de doelen van het BAW voor de kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid.We maken in 2019 afspraken met onze ketenpartners voor de jaren vanaf 2020 en maken een begin met het opstellen van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma.
Totaal	2,3	1,7	2,3	-	-	-	

P58 Samen met ketenpartners en andere stakeholders hebben we in 2023 een continue Waterketenanalyse.

Om de uitdagingen van nu en van de toekomst het hoofd te kunnen bieden, is het nodig dat we de waterketen in samenhang met de omgeving bekijken. Daardoor kan ieder vanuit zijn of haar taak en verantwoordelijkheid een bijdrage leveren aan oplossingen voor de maatschappelijke vraagstukken (op het gebied van technologie, klimaatbestendigheid, energietransitie, waterkwaliteit en omgeving). De komende jaren werken we daarom aan een gebiedsbrede analyse die knelpunten en kansen voor de zuiveringskringen inzichtelijk maakt, met name in relatie tot het watersysteem. We stellen daarvoor in 2019 een kansen- en knelpuntenkaart samen voor een deelgebied waarin kansen aanwezig zijn. De analyse richt zich op de actuele korte termijn, met al zijn uitdagingen, en geeft een doorkijk naar de toekomst.

Een belangrijk onderwerp is bijvoorbeeld het vraagstuk rond de aanpak van microverontreinigingen. Daarop wordt de komende jaren beleid ontwikkeld. De waterketenanalyse komt tot stand door het inzetten van verkenningsteams, door samen te werken in het netwerk en mogelijk door een nog op te zetten innovatiekenniscentrum waterketen Noorderkwartier.

We spelen in op nieuwe zuiveringstechnologieën en stemmen de kwaliteit van het effluent af op de wensen van de omgeving, waarbij het watersysteem (het effect Gezond water) onze belangrijkste klant is. De vraagstukken worden steeds complexer en de ontwikkelingen gaan steeds sneller. De houdbaarheid van het huidige systeem staat onder druk. We zetten daarom ook in op de realisatie van experimenteerruimte, zoals een *living lab* en/of een *pilotloods*. Deze experimenteerruimte wordt multidisciplinair ingericht en bevindt zich op een afgebakende locatie waarin verschillende partijen gezamenlijk werken aan een innovatieve oplossing in een levensechte setting.

Het verschil ten opzichte van de begroting 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door een eenmalige opbrengst in 2018.

P59 Samen met onze partners verhogen we de doelmatigheid in de waterketen door het realiseren van de in het Bestuursakkoord Water vastgelegde afspraken voor 2020. En we maken nieuwe afspraken voor verbreding en verdieping van de samenwerking tot 2025.

HHNK werkt samen met zijn partners in de waterketen. Het gaat hier om 28 gemeenten (alle gemeenten met uitzondering van Amsterdam-Noord en Velsen-Noord) en het drinkwaterbedrijf PWN. Sinds 2014 werken we aan het verhogen van de doelmatigheid in de waterketen: een hogere kwaliteit tegen lagere kosten en een lagere personele kwetsbaarheid. De afspraken daarvoor zijn vastgelegd in het Bestuursakkoord Water, dat tot 2020 loopt. Voor de regio Noorderkwartier is de afspraak gemaakt om in 2020 € 30 miljoen minder uit te geven dan in 2010 verwacht was. Verder hebben de partners zich voorgenomen met elkaar nieuwe doelen en afspraken voor de periode tot 2025 vast te stellen. Daarbij gaat het om een volgende stap in de samenwerking in de waterketen en om het gezamenlijk voldoen aan de doelstellingen uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

6.2 Resultaat 2: We verwaarden het afvalwater maximaal.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P60 In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd. De ambities voor de 'verwaarding' van water, energie en grondstoffen worden uitgewerkt in een meerjarig plan.	3,1	2,8	3,3	0,5	5,7	10,2	<ul style="list-style-type: none">Het plan voor de vernieuwing van de rwzi's Wieringen, Wieringermeer en Oosthuizen wordt vastgesteld.We werken het besluit over de toekomst van de slibdrooginstallatie (SDI) uit.De Energiefabriek Zaandam-Oost is gereed.We nemen de zonneparken op de terreinen van de rwzi's Beverwijk, Stolpen, Eversteekoo, Wieringen en Wieringermeer in gebruik.We hebben een plan van aanpak om de uitstoot van methaan en lachgas te reduceren.We leveren kennis voor de ontwikkeling van superkritisch vergassen van zuiveringsslib.
Totaal	3,1	2,8	3,3	0,5	5,7	10,2	

P60 In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd. De ambities voor de 'verwaarding' van water, energie en grondstoffen worden uitgewerkt in een meerjarig plan.

Het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van slib kost veel energie. Komende jaren wordt er fors geïnvesteerd om de ambities van HHNK, klimaat- en energieneutraliteit in 2025, waar te maken. Dit is terug te zien in het toenemende investeringsvolume. We voorzien de rwzi's van zonneparken (€ 7,0 miljoen), de slibverwerking gaat 'van (aard)gas los' en de uitstoot van methaan en lachgas vanuit de rwzi's wordt zoveel mogelijk beperkt. De investering in de energiefabriek Zaandam in 2019 is € 2,7 miljoen.

Het uitgangspunt 'van afval naar grondstof' krijgt verder vorm in een vernieuwingsplan voor de rwzi's die aan algehele vernieuwing toe zijn. Dit programma richt zich op de wijze waarop we het water, de energie en de grondstoffen uit het afvalwater halen, mede bepaald op basis van waterketenanalyse. Op onderdelen is de ambitie al vastgesteld (in het KEP bijvoorbeeld), op andere onderdelen zal er nog bestuurlijk besloten moeten worden wat de ambitie is. Onderdeel van deze prestatie is de demo-installatie Ge(O)zond water, waarin we de techniek om medicijnresten en andere microverontreiniging uit het effluent te verwijderen verder beproeven. Dit past in het kader van de zogenaamde 'Bouwsteen L: medicijnresten en hormonen uit het oppervlaktewater', die samen met PWN, RWS, LTO, Imares, KRWater, Alterra en Milieufederatie NH is opgesteld. Waar mogelijk zetten we de waterketenassets in om doelen uit andere beleidsvelden mogelijk te maken. Bijvoorbeeld door met de beplanting op de terreinen een positieve bijdrage te leveren aan de biodiversiteit. Ten opzichte van de begroting 2018 worden de hogere kosten verklaard door een hogere ureninzet en aangescherpte focus op de uitdagingen in de waterketen.

6.3 Resultaat 3: De bedrijfsvoering is toekomstbestendig.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P61 In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risicogestuurd.	20,3	20,4	21,8	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We starten met het uitvoeringsprogramma groot onderhoud rwzi's.We voeren de in de onderhoudsstrategie geplande onderhoudswerkzaamheden uit.
P62 Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze.	43,4	42,0	42,9	1,6	11,3	7,9	<ul style="list-style-type: none">We vervangen de procesautomatisering van de rwzi Heiloo en nemen deze in bedrijf.We voeren een proef uit met het gebruik van milieuvriendelijke polymeren.We doen een proef met geurloos verladen.We stellen een plan van aanpak op voor de inrichting van een centrale regiekamer.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P26 Onvoorzien Schoon water	-	0,4	0,4	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-	0,1	-	-	-	
Totaal	63,7	62,8	65,2	1,6	11,3	7,9	

P61 In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risicogestuurd.

De assets van de waterketen zijn van respectabele leeftijd en vragen de komende jaren het nodige aan onderhoud. Dit krijgt vorm in een uitvoeringsprogramma groot onderhoud. We ontwikkelen een risicogestuurde onderhoudsstrategie voor alle assets. Zo komen de kosten voor onderhoud, renovatie en vervanging tien jaar vooruit in beeld. We richten een dashboard in om te sturen op een optimum tussen prestaties, risico's en budget. We passen de bouw- & ontwerprichtlijn aan, zodat er flexibel en modulair kan worden gebouwd. Zo vergroten we de wendbaarheid van het systeem voor de toekomst.

Ten opzichte van de begroting 2018 stijgen de kosten voor onderhoud van de rwzi's met € 0,5 miljoen. Daarnaast neemt, zoals is vastgesteld door het algemeen bestuur, de dotatie aan de voorziening persleidingen en rioolgemalen in 2019 toe met € 0,3 miljoen. Tot slot is een hogere ureninzet op onderhoud opgenomen (€ 0,5 miljoen).

Foto: schildboring voor persleiding bij Oostzaan onder de A8

P62 Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze.

De dagelijkse bedrijfsvoering van de waterketen richt zich op het beperken van de uitstoot naar de verschillende milieuaspecten. De waterketen loost effluent op het oppervlaktewater. Er komt geur en geluid vrij en we gebruiken voor het zuiveren van afvalwater veel energie en chemicaliën. De procesvoering van de waterketen is er dan ook continu op gericht deze emissies tot een minimum te beperken (onder meer met milieuvriendelijke polymeren en door het op een andere manier verladen van slib). Het voldoen aan wet- en regelgeving en vastgestelde aanvullende ambities is de basis van de dagelijkse procesvoering.

De komende jaren zetten we in op verdere uniformering van de procesvoering en sturing voor het hele gebied. We werken toe naar een centrale regiekamer HHNK, om de sturing op de processen te optimaliseren. Inzicht in data uit de verschillende processen en de correlatie ertussen draagt bij aan een betere procesvoering. Zelflerende systemen (*machine learning*) zijn hierbij van belang. Overigens kijken we voor een centrale regiekamer niet alleen naar de processen van de waterketen, maar ook naar die van de andere effecten.

Ten opzichte van de begroting 2018 stijgen de kosten doordat de jaarlijkse vrijval van de egalisatiereserve van de Cross Border Lease (€ 0,6 miljoen) is vervallen. De kosten stijgen voor energie (€ 0,6 miljoen) en voor de verwerking van granulaat (€ 0,5 miljoen). Daarnaast zijn in de opbrengsten een eenmalige bijdrage ten behoeve van een te bouwen rioolgemaal van € 0,5 miljoen opgenomen en is rekening gehouden met te ontvangen subsidie bij het opwekken van zonne-energie (€ 0,2 miljoen).

Binnen deze prestatie zijn ook de kapitaalslasten van het bouwen en verwerven van rwzi's, persleidingen en rioolgemalen opgenomen. Bij de laatste twee is sprake van een jaarlijks afnemend volume, aangezien de uitgaven voor vervanging en instandhouding vanaf 2017 via de voorziening lopen.

Een cruciale asset voor het zorgen voor schoon water is het procesautomatiseringssysteem. Het huidige systeem van de waterketen is verouderd en wordt de komende jaren vervangen (investeringsbedrag 2019 is € 1,0 miljoen). Daarnaast investeren we onder andere in de rwzi's Alkmaar en Beemster (€ 4,0 en € 0,5 miljoen) en het rioolgemaal te Hoorn (€ 1,4 miljoen).

6.4 Meerjarig beeld schoon water

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	69,5	70,3	70,9
Energiekosten en chemicaliën	0,6	0,6	0,6
Kosten voor de afzet van granulaat	0,1	0,1	0,1
Samenwerking in de waterketen (BAW)	0,3	0,3	0,3
Totaal	70,5	71,3	71,9

Investerings (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019-2022	22,4	22,0	12,0
Meerjarig beeld bij begroting 2019	23,7	24,1	11,7

De wijzigingen ten opzichte van de PN worden met name veroorzaakt door onderhoudsinvesteringen aan de rwzi's.

6.5 Risico's schoon water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen in de afvalverwerking.	2	€1.400.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurder neemt deel aan aandeelhoudersvergaderingen. Daarnaast vindt periodiek ambtelijk overleg plaats, minimaal twee keer per jaar.
Ongewijzigd	Gedurende langere tijd niet meer kunnen verpompen van afvalwater	4	€2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> Risicopuntenkaart opzetten. Noodcontracten met transporteur en aannemer. Onderhoud op basis van assetmanagement. Uitvoeren inspectieprogramma. Noodstroomvoorziening in eigendom. Brandmeldinstallatie.
Ongewijzigd	Ontstaan van vervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	4	€8.500.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Calamiteitenorganisatie actief. Overzicht bedrijven opstellen die potentieel vervuild bluswater lozen op ons watersysteem bij brand en andere calamiteiten. Overeenkomstig het draaiboek Hoogwater is een draaiboek opgesteld voor calamiteiten waarbij potentieel (veel) vervuild water of andere stoffen worden geloosd op ons watersysteem, inclusief een overzicht van risicovolle bedrijven.
Ongewijzigd	Lichamelijk letsel bij medewerkers en of derden tijdens het onderhoud/ reparatie van Individuele behandeling afvalwater (IBA's).	6	€2.000.000	Juridisch/ wettelijk	<ul style="list-style-type: none"> De bewoners zijn geattendeerd op de onveiligheid van de IBA's door middel van een brief. Vervolgens zijn de installaties voorzien van waarschuwingstickers. Samen met de gemeenten heeft het gewenste beheer en onderhoud, duurzaam en efficiënt, van de IBA's vorm gekregen. Hierbij is het veiligheidsaspect meegenomen.
Onge-wijzigd	Uitvallen van verouderde procesautomatisering	9	€2.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> Krediet voor de vervanging van de procesautomatisering rwzi's is inmiddels vastgesteld en de opdracht is verleend. Met de huidige leverancier zijn afspraken gemaakt over reserveonderdelen en aanpassingen van het servicecontract met het oog de stabiliteit van het systeem te vergroten. De calamiteitenplannen van rwzi's en SDI worden aangescherpt. Door ICT worden maatregelen genomen tegen hacking.

7 Veilige (vaar)wegen

In onze visie op het wegenbeheer is vastgelegd dat dit geen kerntaak van het hoogheemraadschap is. We gaan verder met het overdragen van onze wegen aan de gemeenten. Zolang we nog wegen beheren doen we dit conform het vigerende beleid. We voeren het vaarwegbeheer uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem.

7.1 Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P27 In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt. Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen.	0,6	5,4	0,9	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We dragen per 1-1-2020 de wegen in Uitgeest over aan de gemeente.We dragen per 1-1-2020 de wegen in Hollands Kroon over aan de gemeente.We bereiken bestuurlijke overeenstemming met de zeven West-Friese gemeenten.We starten onderzoek in acht gemeenten.
Totaal	0,6	5,4	0,9	-	-	-	

P27: In 2019 hebben we samen met onze partners een overdrachtsplan gemaakt. Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen.

In de periode 2016-2019 zetten we in op het gezamenlijk met gemeenten opstellen van overdrachtsplannen. De eerste overdracht, aan de gemeente Alkmaar, is per 1 januari 2019 afgerond, de bijdrage die we doen aan de gemeente verklaart de hogere kosten in 2018. In 2019 willen we met de gemeenten Uitgeest en Hollands Kroon overeenstemming bereiken om de wegen per 1 januari 2020 over te dragen.

Het proces met de zeven West-Friese gemeenten is complex, vooral doordat hierbij meerdere gemeenten zijn betrokken en het om een aanzienlijk aantal kilometers weg gaat (circa 500 km). In 2019 willen we een bestuurlijke overeenkomst sluiten voor de overdracht. De overdracht kan dan per 1 januari 2021 plaatsvinden.

Met acht gemeenten (Schagen, Beemster, Purmerend, Wormerland, Oostzaan, Landsmeer, Waterland en Edam-Volendam) starten we het onderzoek naar de overdracht.

In 2019 verwachten we hogere taxatie- en notariskosten (€ 0,3 miljoen) die benodigd zijn voor het overdragen van wegen.

Zie voor de overdracht van dijkwegen P57.

7.2 Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P57 Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het Wegenbeleids- plan 2012-2017.	16,2	15,7	13,8	0,9	0,7	1,1	<ul style="list-style-type: none">We verbeteren het inspectieproces. De weginspecteurs zijn opgeleid en ingewerkt.We voeren de acties uit de gap-analyse en het verbeterplan 'data' uit.We voeren de inspecties aan de kunstwerken uit naast de jaarlijkse globale inspecties 'restlevensduur'.We dragen de dijkwegen op Texel over.Het programma wegverharding is beëindigd en opgenomen in het beheercluster.Het algemene percentage 'onvoldoende' wegverharding ligt tussen de 15 en 18%.
Totaal	16,2	15,7	13,8	0,9	0,7	1,1	

P57: Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het Wegenbeleidsplan 2012-2017.

Om een uniforme aanpak van de veiligheidsinspecties in ons hele gebied te borgen, continu inzicht te hebben in de kwaliteit van het wegenareaal en de kwaliteit van het klein onderhoud te doen toenemen worden enkele medewerkers opgeleid tot wegeninspecteurs. Zij worden ook ingezet op verkeersveiligheidsanalyses. Zo komen we vanuit risicosturing tot een top vijf van snel aan te pakken onveilige verkeerssituaties.

We beheren de wegen die nog niet zijn overgedragen als een goed huisvader en maken keuzes op basis van assetmanagement. Om deze keuzes te maken en de wegen soepel over te kunnen dragen is informatiemanagement cruciaal. Het proces om de data steeds beter op orde te krijgen wordt voortgezet door het verder aanvullen van ons onderhoudsbeheersysteem (Iasset).

Momenteel wordt voor databeheer gewerkt aan een gap-analyse (conform P5) tussen de huidige situatie en de gewenste situatie van de wegen op basis van de elementen wegverharding, kunstwerken, groen, openbare verlichting en wegmeubilair. Vanuit de data kan dan gestuurd worden op keuzes voor onderhoud op basis van risicosturing en een continu verbeterproces (PDCA).

In 2019 zijn alle 340 kunstwerken geïnspecteerd en kunnen we vanuit 'einde levensduur' bepalen welk onderhoud er jaarlijks nodig is om die levensduur te behalen of te verlengen.

In zes gemeenten beheren we voornamelijk nog dijkwegen en ook deze willen we overdragen. Voor deze circa 120 km wegen innen we geen wegenheffing; het beheer wordt betaald uit de watersysteemheffing. We verwachten in 2019 circa 37 km wegen op Texel in 2019 over te kunnen dragen aan de gemeente.

In 2019 is het programma wegverharding beëindigd en opgegaan in het beheercluster. Het percentage 'onvoldoende' voor de wegverharding is conform bestuurlijke wens teruggebracht en mag de 18% niet overschrijden.

Ten opzichte van de begroting 2018 zijn de kosten voor civiel onderhoud toegenomen. Dit wordt veroorzaakt doordat voor de toekomstige overdracht van wegen op wensen van gemeenten wordt ingegaan en daardoor meer klein onderhoud wordt uitgevoerd.

7.3 Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P30 We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaart-beheertaak uit.	0,8	0,8	0,9	-	-	-	
P31 Onvoorzien Veilige (vaar)wegen	-	0,1	0,1	-	-	-	
Totaal	0,8	0,9	1,0	-	-	-	

P30: We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.

Op basis van een contractuele afspraak voeren wij gedurende vijf jaar onder medebewind van de provincie een scheepvaartbeheertaak uit. Het contract eindigt in maart 2020. Deze samenwerking met de provincie, die voortkomt uit het Bestuursakkoord Water, wordt jaarlijks geëvalueerd. Daarnaast wordt begin 2019 een uitvoerige evaluatie gedaan van het vijfjarige contract en worden er afspraken gemaakt over het vervolg.

Voor onze vaarwegen is een assetmanagementplan gemaakt. De uitgangspunten van dit plan zijn in 2019 gedeeld met de provincie waarbij de insteek is dat we komen tot een gezamenlijk assetmanagementplan.

7.4 Meerjarig beeld veilige (vaar)wegen

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie <i>(x € miljoen)</i>	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	16,0	15,6	15,5
Hogere opbrengst uit Wet Herverdeling Wegen	-0,7	-0,7	-0,7

Totaal	15,3	14,9	14,8
Investerings (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019-2022	1,6	-	-
Meerjarig beeld bij begroting 2019	1,6	-	-

7.5 Risico's veilige (vaar)wegen

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Wegen worden niet, vertraagd, gefragmenteerd of niet budgetneutraal overgedragen	9	€0	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijk vastgesteld (financieel en inhoudelijk) kader. Multidisciplinaire, op de omgeving gerichte procesmatige aanpak met een sturingsmodel bestaande uit vertegenwoordigers van de relevante afdelingen en de omgeving. Beschikbaar stellen van capaciteit en middelen. Periodiek overleg met alle betrokken gemeenten over voortgang en de gevolgen van het project.
Nieuw	Bij de overdracht van de wegen aan gemeenten slagen we er niet tijdig in om de (personeels)kosten (frictiekosten) net zo snel af te bouwen als de opbrengsten (wegenheffing en Wet Herverdeling Wegen).	6	€2.250.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> Zo spoedig mogelijk (2018) de frictiekosten in beeld brengen en analyseren. Op basis daarvan (indien al mogelijk) acties inzetten.

8 Crisisbeheersing

Ons werk is erop gericht om een crisis te voorkomen. We moeten voorbereid zijn als het toch een keer misgaat. De buitenwereld vraagt van ons dat wij 24/7 beschikbaar zijn en acteren op incidenten en calamiteiten binnen ons gebied en onze taken.

De inzet van de crisisbeheersingsorganisatie (CBO) verschilt per gebeurtenis. Een wateroverlastcrisis vraagt om ander handelen dan een waterveiligheids crisis. Het uitgangspunt is altijd hetzelfde: een deskundige, snelle en zichtbare crisisbeheersingsorganisatie die wordt herkend en gewaardeerd door onze omgeving en partners.

8.1 Resultaat 1: Voorkomen en bestrijden

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P55 Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen.	1,2	1,0	1,0	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We leveren een meerjarig oefenbeleidsplan op.We maken minimaal één risicoanalyse met bijbehorend bestrijdingsplan voor onze effecten.
Totaal	1,2	1,0	1,0	-	-	-	

P55: Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen.

Binnen al onze effecten kan het een keer misgaan. De crisisbeheersingsorganisatie is standaard, de te nemen maatregelen verschillen per gebeurtenis. Daarom maken we scenario's en draaiboeken voor de verschillende effecten. De draaiboeken worden jaarlijks geactualiseerd op basis van evaluaties, organisatieontwikkelingen en voortschrijdende inzichten. Zo weten we hoe te handelen bij een overstroming, hevige neerslag, ernstige droogte, vervuiling van

oppervlaktewater, uitval van zuiveringstechnische werken, een cyberaanval en gevaarlijke situaties op onze (vaar)wegen. Onze medewerkers zijn opgeleid, getraind en geoefend. De consignatie, de wachtdienst, de noodmaterialen en het materieel zijn op orde.

De afgelopen jaren werkten we met jaarlijkse oefenagenda's. In 2019 stellen we een meerjarig oefenbeleidsplan op om heldere doelstellingen te hebben voor die oefenagenda. Het oefenbeleidsplan is de basis om alle functionarissen met een rol in de crisisbeheersing gestructureerd vakbekwaam te krijgen en te houden. De CBO-rol van medewerkers krijgt volwaardige aandacht in de personeelsgesprekken.

Bouwsteen: Wat is er nodig om de herstelperiode na een overstroming zo kort mogelijk te houden en voor scenarioplanning van watercalamiteiten?

In de 'koude fase' (voor de crisis) onderhouden we een goede relatie met onze crisispartners (zoals PWN en de veiligheidsregio), zodat we in de 'warme fase' (tijdens een crisis) paraat zijn. We wisselen kennis uit, stemmen plannen op elkaar af en delen zo mogelijk noodmaterialen en –materieel. Samen met onze crisispartners geven we een vervolg aan de Impactanalyse Wateroverlast en Overstroming (IWO). Wat in voorgaande jaren is voorbereid wordt vertaald in een handelingsperspectief voor de veiligheidsregio's. Het resultaat is een beschrijving van mogelijke scenario's met daaraan gekoppelde actieplannen.

Goede informatievoorziening is cruciaal binnen de crisisbeheersing. Met het systeem 3Di kunnen we onder andere de gevolgen van een dijkdoorbraak visualiseren. In 2019 wordt het systeem zodanig geoptimaliseerd dat het automatisch een scenario in aaneengeschakelde tijdfragmenten kan presenteren. In 2019 standaardiseren we onze informatie, zodat systemen direct met elkaar kunnen communiceren. Het doel is een robuust, volledig geautomatiseerd systeem dat onder alle omstandigheden de gevolgen van een dijkdoorbraak en hevige regenbuien in beeld kan brengen. Daaraan kunnen we vervolgens (externe) informatiebronnen koppelen. Dit stelt ons in staat scenario's uit te werken voor het handelingsperspectief van onze veiligheidsregio's. Dit doel bereiken we in 2020. De crisisruimten in ons kantoor in Heerhugowaard ondergaan een update om te voldoen aan de huidige eisen (investering bij P47).

Het voorkomen van een crisis is beter dan het achteraf bestrijden van de gevolgen. We adviseren onze partners en burgers over maatregelen die zij zelf kunnen treffen om een crisis te voorkomen. We leveren informatie aan veiligheidsregio's en nutsbedrijven zodat zij hun eigen strategieën kunnen opstellen en we adviseren bij de planontwikkeling van derden. Door middel van gerichte communicatie zetten we in op het verbeteren van de zelfredzaamheid van burgers (zie ook P40).

Bouwsteen: Bewustwording aan de hand van meerlaagse veiligheid

De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, PWN, gemeenten en HHNK buigen zich in deze bouwsteen over het vergroten van de bewustwording en zelfredzaamheid van burgers tijdens overstromingen. Deze bouwsteen is inmiddels opgenomen in ons dagelijks werk en dus *going concern* geworden.

8.2 Meerjarig beeld crisisbeheersing

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	1,0	1,0	1,0
Geen mutaties	-	-	-
Totaal	1,0	1,0	1,0

8.3 Risico's crisisbeheersing

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen.

9 Bestuur en Organisatie

Dit effect beschrijft hoe we op maatschappelijk verantwoorde wijze onze doelen willen bereiken en onze taken willen uitvoeren. De ontwikkeling van een taakgerichte naar een effectgerichte organisatie gaat de komende jaren verder. We streven naar een kostenbewust waterschap met een gezonde financiële positie, nu en in de toekomst.

In 2019 worden de waterschapsverkiezingen georganiseerd.

De primaire taakinvulling komt vaker in netwerken en door samenwerking tot stand. Daarom blijven we ons ontwikkelen, van omgevingsbewust naar omgevingsgericht gedrag.

In de bedrijfsvoering zetten we in op versterking van de ICT-functie, waardoor de kwaliteit van de taakuitvoering verbetert, maar ook de informatieveiligheid toeneemt. We investeren in een nieuw financieel systeem. De inkoopfunctie professionaliseert verder. De aantrekkelijkheid van HHNK als vooruitstrevende overheidsorganisatie en werkgever, maar ook duurzame inzetbaarheid en diversiteit achten wij van belang bij het werven en behouden van medewerkers. Het bestuur heeft in 2017 ingestemd met ambitieuze maatregelen en bijbehorende financiering in het KEP, om in 2020 minimaal 40% energieneutraal te zijn en in 2025 100% CO₂- en energieneutraal. De uitvoering van het programma is door de organisatie opgepakt en in 2019 zullen hiervoor talrijke acties plaatsvinden. Nieuw is de start van het Waterinnovatiefonds HHNK, waarmee we koersen op vier initiatieven van bedrijven in 2019.

9.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat op verantwoorde wijze belasting heft, keuzes maakt over het te voeren beleid en daarover rekenschap aflegt

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P36 In 2019 worden de waterschapsverkiezingen volgens de reglementen en afspraken vlekkeloos uitgevoerd. De inwerking	4,4	4,0	5,1	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We organiseren de waterschapsverkiezingen.Het inwerkprogramma van het nieuwe bestuur is gerealiseerd.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
van het nieuwe bestuur wordt programmatisch opgezet en is gericht op de ontwikkeling van collegiaal bestuur dat op hoofdlijnen inhoudelijk stuurt. Nieuwe vormen van informatievoorziening, besluitvorming en rekenschap afleggen maken nadrukkelijk onderdeel uit van dit programma.							
P37 We leggen waterschapsbelasting efficiënt en tijdig op. In 2019 werken we het besluit rond de voorstellen van de CAB uit, zodat we in 2020 een nieuwe kostentoedelingsverordening kunnen opstellen en het belastingstelsel kunnen aanpassen, waardoor we in 2021 op basis van de nieuwe grondslagen kunnen heffen.	8,0	9,1	8,4	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We leggen 90% van de waterschapsaanslagen vóór 31 mei op en de overige 10% in juni.De perceptiekosten zijn gelijk of lager dan het landelijk gemiddelde.We werken mogelijke voorstellen van de Unie van Waterschappen over het rapport van de Commissie Aanpassing Belastingstelsel uit in scenario's.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P38 De financiële sturing en verantwoording is gericht op het tot stand brengen van een toekomstbestendig financieel beleid en een betrouwbaar en effectief ingericht financieel beheer.	7,2	6,9	8,5	0,2	2,0	1,2	
P39 Waterschapsbelastingen	-218,3	-219,3	-222,5	-	-	-	
Afrondingsverschil	-	-	0,1	-	-	-	
Totaal	-198,7	-199,3	-200,4	0,2	2,0	1,2	

- We implementeren het nieuwe financiële systeem en nemen dit uiterlijk per 1 januari 2020 in gebruik.

P36: In 2019 worden de waterschapsverkiezingen volgens de reglementen en afspraken vlekkeloos uitgevoerd. De inwerking van het nieuwe bestuur wordt programmatisch opgezet en is gericht op de ontwikkeling van collegiaal bestuur dat op hoofdlijnen inhoudelijk stuurt. Nieuwe vormen van informatievoorziening, besluitvorming en rekenschap afleggen zullen nadrukkelijk ingebracht worden als onderdeel van dit programma.

In 2019 vinden de waterschapsverkiezingen plaats, gelijktijdig met de verkiezingen voor Provinciale Staten. Om de verkiezingen goed te laten verlopen wordt nauw samengewerkt met gemeenten, de Unie van Waterschappen en het Rijk. De verkiezingen worden landelijk en regionaal onder de aandacht gebracht (zie P40). De hogere kosten bij deze prestatie worden veroorzaakt door de verkiezingen. Onder deze prestatie valt ook alle ondersteuning die hierbij nodig is. Het inwerken van het nieuwe bestuur wordt programmatisch opgezet en is gericht op de ontwikkeling van collegiaal bestuur dat op hoofdlijnen inhoudelijk stuurt. Nieuwe vormen van informatievoorziening, besluitvorming en rekenschap afleggen maken nadrukkelijk onderdeel uit van dit programma. Het algemeen bestuur heeft in het kader van de Omgevingswet de volgende punten geagendeerd: hoe geven we vorm aan de samenwerking met andere overheden, hoe houden we regie (deregulering), hoe ziet een goed participatie proces eruit en hoe organiseren we bestuurlijke besluitvorming?

Wij zijn goed in staat keuzes te maken en verantwoording af te leggen aan inwoners vanuit onze informatievoorziening. Eenduidige en begrijpelijke effect-, resultaat- en prestatie-omschrijvingen stellen ons in staat om het doel van onze werkzaamheden goed over het voetlicht te krijgen.

P37: We leggen waterschapsbelasting efficiënt en tijdig op. In 2019 werken we het besluit rond de voorstellen van de CAB uit, zodat we in 2020 een nieuwe kostentoedelingsverordening kunnen opstellen en het belastingsysteem kunnen aanpassen, waardoor we in 2021 op basis van de nieuwe grondslagen kunnen heffen.

In het najaar van 2018 neemt de Unie van Waterschappen een besluit over de voorstellen van de Commissie Aanpassing Belastingstelsel. Dit wordt vervolgens als advies aangeboden aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. We beoordelen welke consequenties deze voorstellen hebben voor HHNK. We brengen in beeld welke verschuivingen er zijn tussen belastingcategorieën en we werken scenario's uit, zodat het bestuur in staat wordt gesteld om keuzes te maken. Daarnaast bereiden we ons voor op de mogelijke wijzigingen in het belastingsysteem. Pas als het Ministerie besluit om de voorstellen om te zetten naar wetgeving, starten we met het daadwerkelijke bestuurlijke proces en aanpassing van het belastingsysteem. In 2020 kunnen we naar verwachting een nieuwe kostentoedelingsverordening opstellen en het belastingsysteem aanpassen, waardoor we in 2021 op basis van de nieuwe grondslagen kunnen heffen. We streven er naar om de combi-aanslag weer grotendeels met dagtekening 30 april uit te brengen. De hoogte van de perceptiekosten (kosten van opleggen en innen van belasting) is een indicator voor effectief en efficiënt opereren. Door te streven naar een percentage dat lager ligt dan het landelijk gemiddelde, is er een continue prikkel om het proces te verbeteren. Ten opzichte van 2018 dalen de kosten door verdergaande automatisering, onder meer op het gebied van postbezorging en lagere inhuur. Tevens zien we dat de oninbaarheid van belastingen is afgenomen. Verder is de rijksbijdrage voor WOZ afgenomen (€ 0,3 miljoen) als gevolg van een nieuwe systematiek van verdeling van kosten over de waterschappen.

P38: De financiële sturing en verantwoording is gericht op het tot stand brengen van een toekomstbestendig financieel beleid en een betrouwbaar en effectief ingericht financieel beheer.

In 2018 en 2019 implementeren we het nieuwe financiële systeem. Het gaat hierbij om het inrichten en testen, het realiseren van koppelingen met andere systemen, het bouwen van een nieuw datawarehouse met diverse rapportages, conversie van gegevens en het opleiden van gebruikers. Doelstelling is om het nieuwe systeem met ingang van het boekjaar 2020 te gebruiken. De kosten bij deze prestatie stijgen doordat de mogelijkheid wordt benut om een basisrentelening af te lossen (zie hoofdstuk 11).

9.2 Resultaat 2: Een organisatie die omgevingsgericht handelt en rekening houdt met maatschappelijke belangen

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P40 We krijgen in 2020 een reputatiecijfer 7,5 van de bewoners van ons gebied. Inwoners zijn zich in 2020 bewuster van veilig, schoon en voldoende water: wat HHNK daar aan doet en wat ze zelf kunnen doen. Het reputatieonderzoek onderschrijft de stijging van het waterbewustzijn.	2,7	2,5	3,0	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We integreren de leefstijlanaanpak in de communicatiekoers waar dat mogelijk en logisch is en zetten daarbij de leefwereld centraal. Gedurende 2019 voeren we effectmetingen van campagnes uit.We vullen de landelijke opkomstbevorderende campagne voor de waterschapsverkiezingen regionaal in.We stimuleren het waterbewustzijn en onze naams- en taakbekendheid door informatie te geven op momenten dat inwoners open staan voor onze boodschap. Op alle effecten worden educatie-inspanningen geleverd.Met het Zuiderzeemuseum zetten we het educatieproject Water Werken 2.0 voort en we zetten de samenwerking met het Zaans Natuur & Milieu Centrum voort.
P41 We maken verbinding met de belangen van onze omgeving met als resultaat een samenhangend,	1,2	1,0	1,0	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We ronden de evaluatie van het Waterprogramma 2016-2021 af.We voeren twee pilots voor de Omgevingswet uit samen met gemeenten.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
doelgericht en omgevingsgericht Waterprogramma op 1-1-2022.							<ul style="list-style-type: none">HHNK-medewerkers nemen deel aan zeven projecten in het kader van internationale samenwerking.
P42 We stimuleren innovatie en duurzaamheid en voeren het Klimaat- en energieprogramma uit. Hiermee bereiken we dat we in 2020 minimaal 40% energieneutraal zijn en in 2025 100% CO ₂ - en energie-neutraal.	0,4	0,9	0,8	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">Onze bedrijfsvoering is gecertificeerd door middel van een CO₂-prestatieladder.We organiseren een klimaat- en energiesymposium.
P43 In 2020 vervullen minimaal 25 water(erfgoed)objecten een herkenbare rol als communicatiemiddel over verleden, heden en toekomst van het waterbeheer in ons gebied.	0,7	0,8	0,7	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We werken onderdelen van het plan Watererfgoed verder uit. We zetten tien iconische objecten in om het verhaal van HHNK te vertellen.
P44 Wij creëren maximale ruimte voor maatschappelijke initiatieven door de wet- en regelgeving toepasbaar, bruikbaar en uitlegbaar te maken naar onze omgeving. Dit komt tot uiting doordat we in 2020	5,9	7,4	7,1	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We implementeren de aanbevelingen van de Inspectie Leefomgeving en Transport over de samenwerking tussen toezicht en handhaving.We hebben een aanpak voor de implementatie van de Omgevingswet en starten met de uitvoering.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
werken volgens de principes van de Omgevingswet.							<ul style="list-style-type: none">We bezien alle bedrijven (<10) in de categorie Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). We leveren een risico-inventarisatie op met de status van de overige vergunningsplichtige bedrijven.We ronden de pilot 'oneigenlijk grondgebruik' af.
Afrondingsverschillen	-	-	0,1	-	-		
Totaal	10,9	12,6	12,7	-	-	-	

P40: We krijgen in 2020 een reputatiecijfer 7,5 van de bewoners van ons gebied. Inwoners zijn zich in 2020 bewuster van veilig, schoon en voldoende water: wat HHNK daar aan doet en wat ze zelf kunnen doen. Het reputatieonderzoek onderschrijft de stijging van het waterbewustzijn.

De leefstijlanaanpak (een methode om verschillende burgertypen effectief te bereiken: verschillende leefstijlen met specifieke behoeften, motieven en waarden vragen om een gedifferentieerde communicatieaanpak) van reputatieonderzoeker SAMR wordt toegepast waar dat mogelijk en logisch is. Het reputatieonderzoek uit 2017 heeft geen directe aanleiding gegeven tot herziening van de koers.

Bij de verkiezingen doen wij mee met de landelijke campagne, maar er zal ook een lokale verrijking/invulling zijn.

We stimuleren het waterbewustzijn en onze naams- en taakbekendheid door informatie te geven op momenten dat inwoners open staan voor onze boodschap (bijvoorbeeld bij de belastingaanslag, de voorjaars- en zomercampagne en in het stormseizoen een campagne over waterveiligheid). Naar verwachting zal de waterveiligheidscampagne in 2019 omvangrijker zijn in verband met de oplevering van twee HWBP2-projecten.

Op alle effecten worden educatie-inspanningen geleverd. We zetten de samenwerking met het Zuiderzeemuseum en het Zaanse Natuur en Milieu Centrum voort.

Foto: Waterwerkplaats in het Zuiderzeemuseum

P41: We maken verbinding met de belangen van onze omgeving met als resultaat een samenhangend, doelgericht en omgevingsgericht Waterprogramma op 1-1-2022.

We acteren op relevante ontwikkelingen in onze omgeving en oefenen daar invloed op uit. Dit doen we door trends in de buitenwereld te volgen, onze taakuitvoering te duiden en vervolgens een plek te geven in onze visie en plannen. Hierdoor zijn we in staat onze dienstverlening beter af te stemmen op de veranderende vraag. Het waterprogramma 2016-2021 is eerder opgesteld in samenwerking met partners. In 2019 evalueren we het Waterprogramma. Uiteindelijk, in 2022, geven deze ontwikkelingen voldoende input voor een omgevingsgericht Waterprogramma, de leidraad voor onze werkzaamheden. Zo sluiten de beleidscyclus en de planning & controlcyclus steeds beter op elkaar aan.

We ontwikkelen ons naar een inventieve organisatie, die beweegt van omgevingsbewust naar omgevingsgericht. We realiseren onze doelen samen met belanghebbenden en we realiseren projecten in ons beheergebied participatief: mét onze inwoners en niet alleen maar voor die inwoners. Steeds vaker zijn gebiedsprocessen, bewonersavonden en ontwerpateliers onderdeel van ons werk. Voor de uitvoering van onze projecten zoeken we naar de beste werkwijze die past bij de omgeving en het te realiseren doel. Het geldt ook voor de wijze waarop we invulling geven aan onze beheertaken: verbonden met onze omgeving, duurzaam, innovatief en efficiënt. We willen de samenwerking met de partijen waarmee we het meest intensief samenwerken optimaliseren.

We werken volgens de principes van de Omgevingswet. Dat betekent dat we voor de inwoners onze relatie met gemeenten op een andere wijze moeten inrichten om als één overheid te kunnen optreden. We spelen in op initiatieven uit de omgeving. Bewoners- en overheidsparticipatie maken deel uit van onze aanpak. In 2019 voeren we twee pilots uit om de nieuwe werkwijzen volgens de wet te testen en hiervan te leren.

Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid houdt niet op bij de grens. Ook in 2019 participeren we in minimaal zeven buitenlandse projecten conform ons beleid internationale samenwerking.

P42: We stimuleren innovatie en duurzaamheid en voeren het Klimaat- en energieprogramma uit. Hiermee bereiken we dat we in 2020 minimaal 40% energieneutraal zijn en in 2025 100% CO₂- en energieneutraal.

Het hoogheemraadschap heeft in 2017 ambitieuze maatregelen en bijbehorende financiering vastgelegd in het KEP, om in 2020 minimaal 40% energieneutraal te zijn en in 2025 100% CO₂- en energieneutraal. Een bestuurlijke evaluatie en eventuele bijstelling van dit beleid is in 2020 voorzien en wordt in 2019 voorbereid.

In 2019 werken we verder aan het plan van aanpak over de wijze waarop we de uitstoot van methaan en lachgas willen reduceren.

We geven invulling aan het besluit dat in 2018 wordt genomen over de toekomst van de Slibdrooginstallatie (SDI), met als doel een duurzame, stabiele en aardgasloze slibverwerking (we verbruiken 15 miljoen m³ aardgas per jaar).

Tegelijkertijd gaan we door met onze bijdrage aan de ontwikkeling van de superkritische vergasser.

De zonneweides op het terrein van de rwzi's Geestmerambacht, Stolpen, Wieringen, Wieringermeer, Beverwijk en Eversteekooog zijn allen in bedrijf. Het vergunningsaanvraagtraject voor de volgende serie kansrijke locaties is gestart. Met zonne-energie kunnen we maximaal in één derde van onze totale energiebehoefte voorzien.

Er is een advies opgesteld over onze mogelijkheden om zelf windenergie op te wekken. Daarnaast is een plan gereed om het energieverbruik en de CO₂-uitstoot van poldergemalen en andere peilregulerende objecten te reduceren.

Van de energie die we inkopen, gebruiken we vanaf 1 januari 2019 100% (Europese) windenergie. Wat betreft elektriciteit zijn we daarmee CO₂-neutraal. Tot en met 2018 werd elektriciteit van waterkrachtcentrales ingekocht (certificaten). Deze opwekking wordt niet meer gezien als 'groene stroom'. In het nieuwe energiecontract is opgenomen dat de extra elektriciteit die wij lokaal opwekken ten gunste komt aan het totaalgebruik van HHNK. Met het nieuwe contract zijn de elektriciteitskosten hoger.

Bij de aanbesteding van grote werken die langer duren dan een jaar, nemen we de CO₂-prestatieladder op als gunningseis voor de inschrijvers. Dit is een instrument dat organisaties helpt bij het op structurele wijze reduceren van CO₂. Binnen de bedrijfsvoering, in projecten én in de keten. Het wordt gebruikt als CO₂-managementsysteem en als aanbestedingsinstrument. In 2019 wordt onze eigen bedrijfsvoering gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-prestatieladder. Verkend wordt of en zo ja, in welk tempo wij het maximale niveau 5 kunnen behalen.

Met het Waterinnovatiefonds HHNK hebben we in 2018 de eerste ervaring opgedaan. In 2019 verwachten we vier initiatieven en maken we de balans op van de werking van het fonds. Onderzocht wordt of we met het fonds een juiste bijdrage leveren aan innovatie.

P43: In 2020 vervullen minimaal 25 water(erfgoed)objecten een herkenbare rol als communicatiemiddel over verleden, heden en toekomst van het waterbeheer in ons gebied.

In de visie op watererfgoed is besloten om 25 iconische objecten in te zetten om het verhaal van HHNK te vertellen in 2020. Dit kan op verschillende manieren. Hierbij valt te denken aan uitlichten, toelichten en gebruiken van objecten door bijvoorbeeld derden. De ambitie is om in 2019 tien objecten op deze manier in te zetten (zie ook P47).

P44: Wij creëren maximale ruimte voor maatschappelijke initiatieven door de wet- en regelgeving toepasbaar, bruikbaar en uitlegbaar te maken naar onze omgeving. Dit komt tot uiting doordat we in 2020 werken volgens de principes van de Omgevingswet.

In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) getoetst of we de zorgplicht voor de primaire waterkeringen goed invullen. Alle mogelijke veiligheidsrisico's die de primaire waterkeringen kunnen bedreigen zijn kritisch onder de loep genomen. De ILT oordeelde dat HHNK "nagenoeg in control is voor zowel de inrichting als de uitvoering van zijn zorgplicht voor primaire keringen." Door een zorgcyclus van regelmatige inspecties, tijdige onderhoudswerkzaamheden, consistent vergunning verlenen, toezichthouden en handhaven, een alerte crisisorganisatie, correcte beoordeling van dijken en het uitvoeren van versterkingswerken, beschermen we het land tegen het water. De toezichthouder constateerde wel enige verbeterpunten, onder meer over de samenhang tussen toezicht- en handhavingsprocessen. In 2019 implementeren we deze aanbevelingen. Daarmee ondersteunen we aantoonbaar, efficiënt en doeltreffend onze beheertaken. Bovendien verbeteren we daarmee onze dienstverlening en geven we invulling aan de Omgevingswet.

In 2019 bezien we alle bedrijven onder de categorie Zeer Zorgwekkende Stoffen (binnen ons beheergebied minder dan 10 stuks). Dat wil zeggen dat we de lopende, al wat oudere vergunningen opnieuw tegen het licht houden. Van de overige vergunningsplichtige bedrijven inventariseren we de status en stellen we een plan van aanpak op. Daarmee geven we uitvoering aan de afspraken die we maakten in het Bestuurlijk Omgevingsberaad met gemeenten, provincie en het Rijk.

De uitkomst van de pilot 'oneigenlijk grondgebruik' vormt de basis voor een vervolgvorstel hoe we dit structureel kunnen opnemen in onze bedrijfsvoering vanaf 2020.

9.3 Resultaat 3: Een vooruitstrevende organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig functioneert

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
P45 We streven naar een door IT optimaal ondersteunde organisatie die wendbaar en flexibel is door in de primaire processen ICT toe te voegen. De plannen hiervoor staan in ons Informatiebeleidsplan (IBP). De doelen van het IBP 2018-2021 zijn in 2022 behaald.	14,2	16,0	16,8	1,2	2,0	2,0	<ul style="list-style-type: none">• We hebben de eerste informatie op een digitale kaart voor burgers en bedrijven beschikbaar.• Onze ICT-middelen zijn op de werkplek en thuis voor 99% beschikbaar, volgens vastgelegde autorisaties.• We ronden een proef met procesautomatisering af en bepalen daarbij hoe we Big Data en Kunstmatige Intelligentie kunnen inzetten.• We implementeren de nieuwe richtlijn van de overheid op het gebied van informatieveiligheid (BIO).
P46 Wij vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat in 2020 de eigen organisatie én de markt zo optimaal mogelijk worden gefaciliteerd door de marktvisie.	0,6	0,8	0,7	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">• We zorgen bij aanbestedingen voor 'social return' door het certificeren van onze leveranciers.• Het marktadviesteam deelt en borgt kennis op inkoopgebied.
P47 De organisatie is maatschappelijk verantwoord gehuisvest en facilitair ondersteund. In 2020 rijdt 40% van ons autopark op niet-fossiele energie.	8,3	8,2	8,2	0,8	1,3	1,4	<ul style="list-style-type: none">• We hebben een onderhoudsbeheerplan voor alle werven.• We schaffen minimaal acht auto's aan op niet-fossiele energie.• We starten met de realisatie van de huisvestingsoplossing op Texel.

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
							<ul style="list-style-type: none">We realiseren één loket voor meldingen.We onderzoeken een maatschappelijke invulling van ons watererfgoed.
P48 Wij werven en houden tevreden medewerkers op de juiste plek in de organisatie, toegerust voor de taken. In 2020 vervullen we 90% van de vacatures op eigen kracht. Ons leer, loopbaan- en ontwikkelingsbeleid is er op gericht om in 2022 50% van de vacatures met interne kandidaten te vervullen. 25% van de instroom is jonger dan 30 jaar.	4,3	5,2	4,2	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">We implementeren een arbeidsmarktstrategie en -communicatie en vervullen 80% van de vacatures op eigen kracht.We realiseren het quotum aan participatiebanen (naar verwachting komen er twintig banen bij).We voeren een medewerkeronderzoek uit.We formuleren een visie op loopbaan-management en talentmanagement (opleiden, een leven lang leren).We geven vorm aan levensfasebewust personeelsbeleid door voor de drie belangrijkste groepen medewerkers uit het SPP een plan te maken voor inzetbaarheid.
P63 Personeelslasten	68,0	68,8	74,5	-	-	-	
P51 (dekking) overhead	-101,8	-104,5	-107,2	-	-	-	
P52 Algemene reserve	2,6	-	-	-	-	-	
P54 Onvoorzien Bestuur en organisatie	-	0,2	0,2	-	-	-	

Exploitatie, investeringen en mijlpaal 2019 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investeringen			Mijlpaal 2019
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting		
Prestatie	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
Afrondingsverschil	-		-	-0,1	-	-	
Totaal	-3,8	-5,3	-2,6	1,9	3,3	3,4	
P53 Bestemmingsreserves	-6,2	-4,9	-2,8	-	-	-	

P45: We streven naar een door IT optimaal ondersteunde organisatie die wendbaar en flexibel is door in de primaire processen ICT toe te voegen. De plannen hiervoor staan in ons Informatiebeleidsplan (IBP). De doelen van het IBP 2018-2021 zijn in 2022 behaald.

We zorgen ervoor dat software en hardware voorzien blijven van de laatste updates. We monitoren actief de mogelijke bedreigingen op onze systemen. We segmenteren het netwerk om de gevolgen van mogelijke inbraakpogingen (onder andere door hackers) te minimaliseren. We organiseren verschillende activiteiten om medewerkers bewust te houden van de gevolgen van hun gedrag met betrekking tot informatieveiligheid.

Op internet maken we relevante gegevens voor de burgers beschikbaar op interactieve kaarten van onze omgeving. In 2019 hebben we daarvan de eerste resultaten. Mede in het kader van de Omgevingswet gaan we door met het aansluiten van landelijke basisregistraties op onze automatisering (koppelen) zodra die beschikbaar komen.

In een proefopstelling voor procesautomatisering, onderzoeken we hoe we gebruik kunnen maken van alle daaruit beschikbare gegevens om de waterkwaliteit, het energieverbruik en de crisisbeheersing te verbeteren.

De verhoging van kosten komt door een toename van het aantal productieve uren in 2019.

P46: Wij vertalen de inkoop- en aanbestedingsregels zodanig dat in 2020 de eigen organisatie én de markt zo optimaal mogelijk worden gefaciliteerd door de marktvisie.

We voelen maatschappelijke verantwoordelijkheid om deelname aan het arbeidsproces voor iedereen te stimuleren, ook voor degenen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. We noemen dat ook wel *social return*. In voorgaande jaren is dit gerealiseerd met enkele specifieke diensten zoals de postbezorging.

In 2019 voeren we een algemene 'Prestatieladder Socialer Ondernemen' als gunningscriterium in voor alle opdrachten die niet op laagste prijs worden aanbesteed met een uitvoeringsduur van tenminste 12 maanden.

We delen en borgen kennis op het gebied van inkopen in ons marktadviesteam. In dat team zitten belangrijke spelers op inkoopgebied uit de eigen organisatie.

P47: De organisatie is maatschappelijk verantwoord gehuisvest en facilitair ondersteund. In 2020 rijdt 40% van ons autopark op niet-fossiele energie.

Voor het plannen en uitvoeren van onderhoud aan ons vastgoed en het bewaken en sturen vindt in 2018 een inventarisatie plaats. Begin 2019 hebben we meer inzicht in de kosten en kunnen we een onderbouwde visie op het beheer en onderhoud van vastgoed opstellen. In 2019 hebben we voor alle werven een onderhoudsbeheerplan.

Foto: elektrisch aangedreven auto's HHNK

De vervangingsinvesteringen in 2019 bestaan onder andere uit de aanpassing van de vergadervleugel (€ 270.000) waarmee de faciliteiten voor de calamiteitenorganisatie worden verbeterd. Dit betreft uitbreiding van noodstroomvoorzieningen en aanschaf van audiovisuele middelen en meubilair, gericht op adequaat functioneren van de organisatie tijdens calamiteiten. Ook is er groot onderhoud noodzakelijk aan het gebouw Waterproef in Edam (€ 300.000), dit bestaat uit het vervangen van de dakbedekking, het aanpassen van de klimaatinstallatie en het vervangen van de netwerkbekabeling.

De doelstelling is dat in 2020 40% van ons wagenpark op niet-fossiele energie rijdt. Door de aanschaf van acht auto's op niet-fossiele energie in 2019 komt dit percentage uit op 32%. In 2018 wordt besloten over de huisvesting van onze onderhoudsmedewerkers op Texel. Er zijn twee mogelijkheden: in Oudeschild blijven en het bestaande gebouw aanpassen aan de eisen van deze tijd of alle HHNK-activiteiten op Texel centraliseren op de rwzi Everstekeoog en daar aanvullende accommodatie creëren. De verwachting is dat we in 2019 kunnen starten met de realisatie van de gekozen oplossing. In 2018 zijn ambtelijk verkenningen uitgevoerd naar hoe we vragen van onze inwoners sneller en afdoende kunnen beantwoorden en hoe we meldingen van gebiedsbeheerders over onze objecten beter kunnen vastleggen, routeren en oplossen. We verwachten in 2019 concrete stappen te zetten in het verbeteren van de samenwerking en de implementatie van de techniek: de realisatie van één loket voor meldingen. Een belangrijk deel van het watererfgoed bestaat uit vastgoed en gebouwen. In de uitwerking van de visie op watererfgoed verkennen we de mogelijkheden voor een optimale combinatie tussen aan de ene kant maatschappelijke meerwaarde en communicatief watereffect (zie P43) en aan de andere kant gebruik door derden dat dit ondersteunt (bijvoorbeeld voor tentoonstellingen of evenementen).

P48 Wij werven en houden tevreden medewerkers op de juiste plek in de organisatie, toegerust voor de taken. In 2020 vervullen we 90% van de vacatures op eigen kracht. Ons leer, loopbaan- en ontwikkelingsbeleid is er op gericht om in 2022 50% van de vacatures met interne kandidaten te vervullen. 25% van de instroom is jonger dan 30 jaar.

We merken steeds meer dat de arbeidsmarkt verandert. Per vacature bekijken we wat de beste strategie is, hoe we de juiste kandidaat kunnen werven en welke arbeidsvoorwaarden daarbij passend zijn. In 2019 willen we dit meer richting geven door bewuster te kijken naar onze doelgroepen en de wervingsbehoefte in combinatie met onze contacten bij opleidingsinstituten. Onze doelstelling blijft om bij instroom voor 25% medewerkers jonger dan 30 jaar aan te trekken.

Wij doen onderzoek naar de beleving van de medewerkers. Deze is gericht op werkplezier, gezond en vitaal zijn, blijven en werken, bevlogenheid en zingeving. Daarnaast onderzoeken we hoe werkgever en werknemer elkaar kunnen versterken om fit en vitaal het werk te blijven doen.

Talentontwikkeling is een beloftevolle invalshoek om naar organisatieontwikkeling te kijken. Door talenten en ambities van medewerkers aan de doelstellingen van HHNK te verbinden en hen tegelijkertijd uit te dagen om het beste uit zichzelf te halen, kunnen bergen worden verzet. Of anders geformuleerd: is de organisatie in staat zichzelf te verbeteren, te veranderen, te optimaliseren en te innoveren? Het past bij de organisatie die HHNK wil zijn en geeft invulling aan het gegeven dat een loopbaan bestaat uit een leven lang leren en ontwikkelen. We zien een aantal concrete doelgroepen waarvan we nu al weten dat de functie binnen vijf jaar verdwijnt. We maken een plan om deze medewerkers van werk naar werk te begeleiden of een andere maatwerkafpraak te maken.

De exploitatiekosten zijn in 2019 lager dan in 2018 doordat de kosten van participatiebanen niet meer bij deze prestatie worden begroot (dit was in 2018 wel het geval).

P63 Personeelslasten

De personeelslasten van het eigen personeel en inhuur stijgen ten opzichte van de begroting 2018. Dit komt met name door hogere pensioenpremies en loonstijgingen vanuit de nieuwe cao. Ook zijn er meerkosten voor de participatiebanen. Meer informatie over formatie en personeelskosten is te vinden in hoofdstuk 18.

9.4 Meerjarig beeld bestuur en organisatie

De ontwikkelingen in de begroting 2019 leiden tot het volgende verwachte beeld van het meerjarenperspectief:

Exploitatie (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	28,7	31,0	32,7
Cao-verhoging	3,3	3,3	3,3
Verhoging quotum participatiebanen	0,4	0,4	0,4
Rentevoordeel aflossen basisrentelening BNG	-0,3	-0,3	-0,3

Lagere rijksbijdrage WOZ	-0,2	-0,2	-0,2
Totaal	31,9	34,2	35,9

Investerings (x € miljoen)	2020	2021	2022
Perspectiefnota 2019 - 2022	5,4	4,0	3,5
Meerjarig beeld bij begroting 2019	4,6	5,0	3,5

De wijzigingen ten opzichte van de PN worden met name veroorzaakt doordat de aanpassingen aan het belastingstelsel een jaar doorschuiven naar 2021 als gevolg van een andere planning vanuit de Commissie Aanpassing Belastingstelsel.

9.5 Risico's bestuur en organisatie

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	We blijven hangen in de traditionele werkwijze van 'opleggen' en handelen niet in lijn met de dialoog die we met onze omgeving voeren.	9	€1.000.000	Politiek/ bestuurlijk	<ul style="list-style-type: none"> Voorbeeldgedrag in proces Waterprogramma Uitdragen van gewenste werkwijze door het management Agenderen gewenste werkwijze directie en management
Ongewijzigd	Te weinig beschikbare kennis van en capaciteit binnen onze kerndisciplines.	9	€350.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> Door verschuiving en uitbreiding in de afgelopen jaren zijn verschillende teams van voldoende omvang en is het kennisniveau verbeterd. Dit proces is voor alle teams gaande. De afhankelijkheid van inhuur op cruciale posities is sterk verminderd. De inhuur is de afgelopen jaren met meer dan 1 miljoen euro verminderd. Op enkele disciplines is inhuur

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Risico-categorie	Beheersmaatregelen
					<p>nog noodzakelijk: projectleiding, procesautomatisering en directievoering/contract-management. Streven is om intern de capaciteit uit te breiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keuzes maken tussen werkzaamheden, prioriteren. Werkzaamheden later doen, niet meer doen of door anderen laten doen. • Kennis vastleggen voor kennisborging.
Ongewijzigd	De werkelijke netto-belastingopbrengst wijkt meer dan 2% af ten opzichte van de begroting of meer dan 1% ten opzichte van de 2e kwartaalprognose.	4	€4.000.000	Operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. • Maandelijks analyse (begroot-werkelijk) en prognose. • Externe bronnenbenadering in jaarrekeningscyclus. • Administratieve organisatie/interne beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. • Maandelijkse aansluiting tussen belastingsysteem en financieel systeem wordt gemaakt. • Procesbeschrijvingen worden periodiek geactualiseerd. • Monitoring van de verwerking van de gegevens uit de bronadministraties.

10 Ontwikkelingen en uitgangspunten

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar toegelicht en zijn de uitgangspunten en normen waarop deze begroting is gebaseerd weergegeven. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenplanning zijn reeds benoemd in paragraaf 1.3.

10.1 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Interne ontwikkelingen

Op 20 maart 2019 zijn de waterschapsverkiezingen. Deze vinden gelijktijdig plaats met de verkiezingen voor de Provinciale Staten. In 2018 zijn we gestart met de voorbereidingen. We doen mee met de landelijke campagne die zal worden aangevuld met een lokale verrijking.

Per 1 januari 2019 neemt de gemeente Alkmaar de wegen buiten de bebouwde kom over. Het gaat om totaal 128 kilometer weg in de voormalige gemeenten Graft-De Rijk en Schermer. Hiervan gaan we de eerste wijzigingen zien in de belastingopbrengsten.

Externe ontwikkelingen

In de perspectiefnota is reeds gemeld dat zich kostenstijgingen zouden kunnen voordoen. Er is een trend te zien in de toename van energie- en brandstofkosten. Dit is zichtbaar in deze begroting.

Afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen ten opzichte van de begroting 2018 en de meerjarenplanning 2019-2022

De afwijkingen ten opzichte van de begroting 2018 en de perspectiefnota 2019-2022 zijn opgenomen in paragraaf 1.3.

10.2 Uitgangspunten en normen

Uitgangspunten en normen salarisontwikkeling en overige loonkosten

Eind juli 2018 is een cao-akkoord bereikt tussen de werkgevers en de bonden voor de jaren 2017, 2018 en 2019. Per 1 januari 2018 worden de salarissen verhoogd met 3,5% en per 1 april 2019 met 3,25%. Daarnaast ontvangt iedere medewerker die op 1 januari 2018 in dienst was een eenmalige bruto uitkering van € 500 naar rato van het dienstverband. Per 1 januari 2019 wordt het IKB vereenvoudigd (0,75%). Het akkoord is verwerkt in de begroting. Ook de stijging van de pensioenpremies is in de begroting verwerkt.

Overige uitgangspunten en normen

De grondslagen zijn hieronder uitgewerkt langs drie uitgangspunten, namelijk belastingen, schulden en effecten.

Belastingontwikkeling

De belastingopbrengsten stijgen met 1,5%. In de begroting 2018 was dit 1% en in de PN 0,9%. De stijgingspercentages van de drie belastingtaken zijn verschillend.

De stijging van de belastingopbrengst (1,5%) per waterschapstaak wordt weergegeven volgens de jaarschrijven van de Perspectiefnota 2019-2022. Het jaar 2019 is gebaseerd op de begroting.

Belastingopbrengst- stijging	2019 t.o.v. 2018	2020 t.o.v. 2019	2021 t.o.v. 2020	2022 t.o.v. 2021
Watersysteemheffing	2,0%	1,0%	2,0%	2,0%
Zuiveringsheffing	1,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Wegenheffing	-3,0%	4,0%	4,0%	4,0%
Gemiddeld	1,5%	1,0%	1,6%	1,6%

Uitgangspunten voor de schuldenontwikkeling

Doorgaans is het verstandig om grote uitgaven aan activa, die over een langere periode worden gebruikt, te activeren. Een nadeel van activeren is dat de kapitaallasten hoger worden en we daarmee de financiële en bestuurlijke ruimte om naderhand bij te sturen beperken. We zoeken hierin de juiste balans en proberen het doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. In het Collegeprogramma 2015-2019 is opgenomen dat we op termijn (2030) de schulden maximeren op tweemaal de belastingopbrengst.

Bij het aantrekken van leningen anticiperen we op de Wet Hof (Houdbare Overheidsfinanciën) door in ons beleid de renterisiconorm en de kasgeldlimiet te verwerken. Doordat we komend jaar subsidie zullen ontvangen voor HWBP-projecten verwachten we geen langlopende geldleningen te hoeven aantrekken. Meer informatie hierover is opgenomen in hoofdstuk 16.

Uitgangspunten effecten

We houden vast aan de lijn van de perspectiefnota 2019-2022, het Collegeprogramma 2015-2019 en het Waterprogramma 2016-2021. Door onderhoudsprogramma's vanuit de exploitatie te bekostigen (in plaats van als investering) voorkomen we het toenemen van lastendruk naar de toekomst. We zetten in op programmatisch werken ten laste van de exploitatiebegroting, assetmanagement en investeren in slimmer werken (innovatie).

11 Kostentoerekening

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente.

Onze rentekosten bestaan uit:

- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen;
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de netto rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. De onderstaande tabel toont het berekende percentage. In 2019 gaan we uit van een omslagrente van 1,8% (2018: 1,8%).

Renteomslag <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2018	2019
Rentelasten langlopende geldleningen	8.585	7.777
Rentelasten rekening-courant	-	-
<i>Totaal rentelasten</i>	<i>8.585</i>	<i>7.777</i>
Rentebaten rekening-courant / deposito's	-	-
Bespaarde rente door gebruik bestemmingsreserves	-	-
<i>Totaal rentebaten</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Netto rentelast	8.585	7.777
Totale gemiddelde boekwaarde investeringen	479.606	434.043
Omslagrente (netto rentelast/ investeringen)	1,8%	1,8%

Kostentoerekening

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. De effecten in het jaarplan zijn opgebouwd uit deze producten. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten hanteren we de volgende systematiek van kostentoerekening:

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben verantwoorden we direct op het betreffende product.
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren maal tarief) toe aan de producten.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

12 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten

Er zijn geen incidentele baten groter dan € 1 miljoen.

Incidentele lasten

Begin 2019 doet zich een mogelijkheid voor om een basisrentelening vervroegd af te lossen. Gezien het liquiditeitsoverschot, de hoge rente op deze lening en de vorm van deze lening, is de intentie van deze mogelijkheid gebruik te maken. De extra kosten die dit met zich meebrengt zijn € 1,6 miljoen (op basis van het bod van de bank van juli 2018). Deze kosten worden gedekt doordat in de daarop volgende jaren (2019 t/m 2031) rentevoordeel ontstaat.

13 Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen

Onttrekkingen aan egalisatiereserves en voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Stand 01-01-2019	Vermeerderingen 2019	Verminderings 2019	Stand 31-12-2019
Egalisatiereserves				
Amsterdam-Noord	5.173	-	-647	4.526
Erfpachtgronden	7.689	-	-1.093	6.596
Huisvesting	16.138	-	-1.793	14.345
Werven	1.043	-	-104	938
CO ₂ -emissiereductie	1.331	-	-100	1.231
Afrondingsverschillen	-	-	-	-
	31.373	-	-3.737	27.636
Voorzieningen				
Baggeren	15.691	6.000	-5.800	15.891
Pensioenverplichtingen	1.779	-	-240	1.539
Persleidingen en rioolgemalen	4.369	4.967	-3.723	5.613
	21.839	10.967	-9.763	23.043

Egalisatiereserves

Amsterdam-Noord

Per 1 januari 2009 hebben we het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door ons gederfde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggefallen belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve.

Erfpachtgronden

Door de verkoop van erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse erfpachtopbrengsten. De inkomsten van de verkopen worden daarom toegevoegd aan een egalisatiereserve. De lagere erfpachtopbrengsten worden gecompenseerd door jaarlijks een deel van de reserve te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisatiereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het (hoofd)kantoor in Heerhugowaard. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het (hoofd)kantoor.

Werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisatiereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan.

CO₂-emissiereductie

Het bestuur heeft in november 2011 besloten een egalisatiereserve te vormen voor de 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve is opgebouwd uit niet-bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren. In 2017 is een bedrag aan de reserve toegevoegd ter dekking van de kapitaallasten voor de zonnepanelen op rwzi Geestmerambacht en het ketenpark Markermeerdijken.

Voorzieningen

Baggeren

De voorziening Baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De voorziening is gebaseerd op het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016, vastgesteld door het CHI in februari 2012. De dotatie aan deze voorziening is in de perspectiefnota 2019-2022 bijgesteld tot € 6,0 miljoen.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van oud-bestuurders.

Persleidingen en rioolgemalen

Vanaf 2017 wordt de vervanging van persleidingen en rioolgemalen vanuit de exploitatie betaald. Om de kosten gelijkmatig te verdelen is een voorziening ingesteld per 1 januari 2017. De dotatie aan deze voorziening is bij vaststelling van de perspectiefnota 2019-2022 gesteld op € 5,0 miljoen.

Cross Border Lease

Met het beëindigen van de Cross Border Lease in 2018 zijn de bijbehorende voorziening en egalisatiereserve in 2018 komen te vervallen. Met ingang van 2019 zijn beiden niet meer opgenomen in de staat van egalisatiereserves en voorzieningen.

14 Waterschapsbelastingen

Wij heffen vier soorten waterschapsbelasting, namelijk watersysteemheffing, wegenheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de ingezetenen van ons beheergebied (per woonruimte) en door de eigenaren van gebouwen, ongebouwde grond en natuur. Wat betreft de watersysteemheffing is onder meer de inwonerdichtheid van ons beheergebied bepalend voor het aandeel dat burgers in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de doorgaande wegen (dus niet de wegen met een erfonthoudingsfunctie) het door burgers op te brengen aandeel. Voor beide heffingen dragen eigenaren het resterende deel. De economische waarde (EW) van gebouwen, ongebouwde grond en natuur is de indicator van het belang dat zij bij de waterschapstaken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven op basis van vervuilingseenheden (VE) volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Correctieposten

Bij de berekening van de belastingtarieven wordt rekening gehouden met verminderingen (het verlagen van het aanslagbedrag omdat bijvoorbeeld blijkt dat de waarde of het aantal vervuilingseenheden niet juist is vastgesteld). Vervolgens worden de correctieposten 'kijtschelding' en 'oninbaar' toegepast. Hieronder volgt de uitleg van deze termen.

Kijtschelding

Als een belastingschuldige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kijtschelding aanvragen. Kijtschelding is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de eigen woonruimte. Vanaf 2017 is de mogelijkheid tot kijtschelding ook opengesteld voor ondernemers die een bijstandsuitkering ontvangen. De digitalisering verlicht zowel voor de aanvrager als voor HHNK de administratieve last. Bij de aanvraag en behandeling van kijtscheldingsverzoeken werken wij samen met vrijwel alle gemeenten in ons gebied.

Oninbaar

Wij treffen alle mogelijke maatregelen om een aanslag betaald te krijgen. Soms is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld bij een faillissement of overlijden. Als na die inzet blijkt dat ook voor de deurwaarder op geen enkele wijze meer een betaling te verwachten is, neemt de ambtenaar belast met de invordering een besluit waarmee we de pogingen staken een nog openstaande aanslag in te vorderen.

Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2019 is zichtbaar gemaakt in de volgende tabel. De belastingopbrengsten per categorie kunnen door afrondingsverschillen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

Categorie	Belasting- eenheid	Tariefdif- ferentiatie*	Netto draag-vlak 2018**	Tarief 2018 (€)**	Bruto draag-vlak 2019**	Correctie- posten	Netto draagvlak 2019**	Tarief 2019 (€)**	Belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)
Watersysteemheffing									
Ingezetenen	Woonruimte	100%	459.661	102,02	491.956	-30.157	461.799	103,58	47.833
Ongebouwd	Hectare	100%	116.275	108,03	115.864	-185	115.679	112,70	13.037
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	300%	8.832	324,09	8.777	-14	8.763	338,10	2.963
Ongebouwd buitendijks vrij afstromend	Hectare	25%	332	27,01	259	-	259	28,18	7
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend	Hectare	225%	126	243,07	94	-	94	253,58	24
Gebouwd	EW	100%	134.218.704.024	0,04771%	145.848.291.063	-233.357.266	145.614.933.797	0,04480%	65.235
Gebouwd buitendijks vrij afstromend	EW	25%	1.842.644.709	0,01193%	498.288.825	-797.262	497.491.562	0,01120%	56
Natuurterrein	Hectare	100%	26.025	4,87	26.670	-43	26.627	4,86	129
									129.284
Zuiveringsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	VE	-	1.412.885	53,86	1.484.661	-62.444	1.422.217	54,31	77.241
Verontreinigingsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	VE	-	10.610	53,86	10.660	-44	10.616	54,31	577
Wegenheffing									
Ingezetenen	Woonruimte	100%	183.072	41,63	188.003	-8.656	179.347	38,47	6.899
Ongebouwd	Hectare	100%	65.066	26,65	58.185	-93	58.092	31,82	1.848
Gebouwd	EW	100%	52.882.128.297	0,01232%	55.232.627.719	-88.372.204	55.144.255.515	0,01204%	6.639
Natuurterrein	Hectare	100%	8.508	0,94	7.406	-12	7.394	2,09	15
Afrondingsverschil									2
									15.403
Afrondingsverschil									-1
Totale belastingopbrengst									222.504

*De tariefdifferentiatie zoals vastgesteld in de kostentoedelingsverordening in 2018.

**Het getoonde draagvlak is exclusief de tariefdifferentiatie, in de tarieven is de tariefdifferentiatie toegepast.

Belastingprofielen

Bij onze voorbeeldprofielen geeft de belastingdruk het volgende beeld:

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak			Inclusief de wegentaak		
	Aanslag- bedrag 2018	Aanslag- bedrag 2019	Procen- tuele verande- ring	Aanslag- bedrag 2018	Aanslag- bedrag 2019	Procen- tuele verande- ring
Eenpersoonshuishouden	156	158	1,3%	198	196	-0,6%
Meerpersoonshuishouden	264	267	1,1%	305	305	-0,1%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2018: € 257.099)	378	382	1,0%	449	451	0,5%
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2018: € 535.622)	502	506	0,9%	605	609	0,7%
Procesindustrie	89.694	90.432	0,8%	93.384	94.301	1,0%
Groothandel	1.682	1.695	0,8%	1.977	2.004	1,4%
Klein bedrijf	447	451	0,8%	521	528	1,4%
Groot agrarisch bedrijf (40 ha.)	4.959	5.151	3,9%	6.148	6.553	6,6%
Klein agrarisch bedrijf (20 ha.)	2.465	2.561	3,9%	3.035	3.236	6,6%
Glastuinbouwbedrijf	362	364	0,8%	413	419	1,3%
Natuurgebied	49	49	-0,2%	58	70	19,6%

Stijgingen en dalingen in de profielen worden veroorzaakt door wijzigingen in belastingtarieven. Belastingtarieven kunnen wijzigen door een verandering in draagvlak (VE, WOZ-waardes et cetera) of een stijging of daling van de kosten die toegerekend worden aan de belastingtaak.

Verloop bestemmingsreserves

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves van de taken over 2019 is als volgt:

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 01-01-2019	Vermeerderingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand 31-12-2019
Watersysteembeheer	2,8	-	-2,8	0,0
Zuiveringsbeheer	30,4	-	-2,7	27,7
Wegenbeheer	3,3	3,1	-0,4	6,0
Totaal	36,5	3,1	5,9	33,7

In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie is het (voorlopige) resultaat van 2018 niet verwerkt met uitzondering van de beëindiging van de Cross Border Lease.

15 Weerstandscapaciteit en risicomanagement

De weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte er nodig is om substantiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De hoogte van de algemene reserve wordt bepaald aan de hand van een risicoanalyse.

Begroting 2019

Periodiek actualiseren we de risico's en rapporteren we over risico's met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen. Door de uitkomsten van de risicosimulatie (de kans dat een risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet gewogen met het financieel gevolg) te vermenigvuldigen met de risicofactor, wordt de weerstandscapaciteit berekend. Dit is het benodigde bedrag om de risico's af te dekken.

De laatst gerapporteerde inventarisatie van de weerstandscapaciteit heeft plaatsgevonden in januari 2018. Deze inventarisatie heeft geleid tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 21,5 miljoen voor de jaarstukken 2017.

Risicomanagement

De risico's uit de concernrapportage van het tweede kwartaal 2018 vormen de basis voor de risico's die in hoofdstuk 2 tot en met 9 zijn weergegeven per effect. De bijbehorende risicosimulatie heeft geleid tot een benodigde weerstandscapaciteit per ultimo 2018 van € 20,9 miljoen.

Dit is een verlaging ten opzichte van de jaarstukken 2017. De oorzaak hiervan zit met name in de afname van risico's met een risicofactor lager dan 9 en een maximaal financieel gevolg van € 1,0 miljoen.

Weerstandscapaciteit en algemene reserve

In de Kadernota Reserves en Voorzieningen is met ingang van 2017 de weerstandsratio verhoogd naar 1,4 met een bandbreedte van minimaal 1,2 en maximaal 1,6. De algemene reserve wordt hierbij één keer per jaar aangepast aan de benodigde weerstandscapaciteit, indien de weerstandsratio buiten de bandbreedte uitkomt. Dat gebeurt voor resultaatbestemming bij de jaarrekening.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{minimaal } 1,2 / \text{maximaal } 1,6$$

De algemene reserve is eind 2017 € 30,1 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 20,9 miljoen. Dit komt uit op een weerstandsratio van 1,4 en valt binnen de bandbreedte en is toereikend volgens ons vastgestelde beleid.

Risico's – het overzicht

De belangrijkste risico's per effect met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg groter dan € 1,0 miljoen zijn opgenomen in hoofdstuk 2 tot en met 9.

16 Financiering

16.1 Treasury

We hebben een groot deel van ons bezit gefinancierd met vreemd vermogen. Dit doen we door bij banken geld te lenen. Bij treasury draait het om het optimaal beheren van de kasstromen door voldoende middelen aan te trekken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast moet het aantrekken van middelen tegen zo laag mogelijke kosten (rente) gebeuren en moeten de risico's binnen de afgesproken normen (zoals Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en treasurystatuut) blijven.

Regelgeving

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Fido. Deze wet heeft als doel om solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen, hanteert de wet twee instrumenten:

- de kasgeldlimiet voor de beperking van het renterisico op korte financieringen. De grens geeft aan tot welk bedrag decentrale overheden hun activiteiten met korte middelen (<1 jaar) mogen financieren;
- de renterisiconorm voor de beperking van het renterisico op lange financieringen (>1 jaar) door te streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. De som van het bedrag aan aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden.

	Wettelijke norm	Norm voor HHNK	Beheersmaatregel
Kasgeldlimiet	23% van het begrotingstotaal	$23\% \times \text{€ } 254,0 \text{ miljoen} = \text{€ } 58,4 \text{ miljoen}$	HHNK maximaliseert bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) de rekeningcourant-krediet op € 57,0 miljoen.
Renterisiconorm	30% van het begrotingstotaal	$30\% \times \text{€ } 254,0 \text{ miljoen} = \text{€ } 76,2 \text{ miljoen}$	Binnen de leningenportefeuille van HHNK is het bedrag van aflossingen in 2019 € 33,2 miljoen en daarmee ruimschoots binnen de norm.

Risico's

Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 15. De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten:

- *Renterisico* is het risico dat HHNK in de toekomst geldleningen afsluit tegen een hogere rente waardoor de jaarlijkse rentekosten stijgen. Dit risico wordt beheerst doordat het risicoprofiel van de lopende leningenportefeuille laag is. Door te financieren binnen de renterisiconorm worden jaarlijks stukken van de leningenportefeuille afgelost en geherfinancierd. Mutaties in de rente hebben hierdoor nooit direct grote invloed, maar op termijn zullen de rentelasten wijzigen.
- *Kredietrisico* (of debiteurenrisico) is het risico op waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de wederpartij. Dit risico wordt beheerst door een strak invorderingsbeleid te voeren, met uiteindelijk inschakeling van deurwaarders. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.
- *Liquiditeitsrisico* is het risico dat HHNK over onvoldoende financiële middelen beschikt om aan de directe verplichtingen te voldoen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de

hardheid van de cijfers die in het meerjarenplan zijn opgenomen. Dit wordt zo veel mogelijk beheerst door analyses en vergelijkingen uit te voeren.

- *Valutarisico* kan ontstaan wanneer gehandeld wordt in verschillende valuta's. HHNK loopt geen valutarisico, omdat niet gehandeld wordt in verschillende valuta's.

Rentevisie

Voor 2019 hanteren we een omslagpercentage van 1,8% (begroting 2018: 1,8%).

De verwachting is dat de rente voor langlopende leningen ten opzichte van het niveau van 2017 (20 jaar lineair geldlening NWB juli 2018: 1,31%) iets toeneemt. De langlopende leningen worden conform de afspraken in het treasurystatuut aangetrokken. Voor 2018 verwachten we dat de rente op kortlopende leningen rond 0,1% ligt.

Doordat de huidige rente laag is (debetrente rekening-courant NWB juli 2018: 0,1%), wordt deze zo goed mogelijk benut voor de financieringsbehoefte. Kort geld trekken we aan in de vorm van een rekening-courantkrediet en kasgeldleningen bij de huisbankier (Nederlandse Waterschapsbank) of bij andere geldverstrekkers die voldoende kredietwaardig zijn. Het blijft aantrekkelijk om gebruik te maken van rekening-courantfaciliteiten, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de kasgeldlimiet.

Liquiditeitsprognose

Voor het begrotingsjaar 2019 hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 340,3 miljoen aan uitgaven en € 234,7 miljoen aan inkomsten. De uitgaven vallen aanzienlijk hoger uit ten opzichte van de inkomsten door omvangrijke uitgaven voor het HWBP ten behoeve van de Markermeerdijken; de bijbehorende subsidie wordt in 2018 verwacht. Het moment van uitbetalen van de subsidies voor het HWBP kent een onvoorspelbaar karakter, hetgeen tot onverwachte tekorten (of overschotten) kan leiden bij de realisatie van die kasstromen gedurende het jaar. We wegen continu af hoe de (korte of lange) financieringsbehoefte zo goedkoop mogelijk kan worden ingevuld.

Indien we (tijdelijk) over een positief rekening-courant-saldo beschikken, zijn wij verplicht dit saldo te stallen in de 'schatkist' van de Nederlandse staat, het zogenaamde schatkistbankieren. Wij verwachten in 2019 een klein negatief saldo te hebben op de rekening-courant waardoor we aan het einde van 2019 niet hoeven te schatkistbankieren.

Kasstroomoverzicht (bedragen x 1 miljoen)	
Liquiditeiten 1 januari 2019	91,3
Waterschapsbelastingen	220,3
Overige opbrengsten	24,9
Te ontvangen subsidies HWBP vanaf 2020	-10,5
Inkomende kasstroom	234,7
Totaal kosten	-254,0
Afschrijvingen	36,8
Overlopende rentelasten	0,1
Dotatie aan voorzieningen	11,0
Cash flow investeringen	-91,4
Aflossingen bestaande leningen	-33,2
Betalingen uit voorzieningen	-9,5

Uitgaande kasstroom	-340,3
Liquiditeiten 31 december 2019	-14,3

Financieringswijze (bedragen x 1 miljoen)	
Rekening courant (kasgeld-limiet)	-14,3
Nieuwe langlopende leningen (>1jaar)	0,0
Totale financiering	-14,3

Uit bovenstaand kasstroomoverzicht blijkt dat we in 2019 een liquiditeitstekort van € 14,3 miljoen hebben. Dit kunnen we opvangen binnen de rekening-courantlimiet.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het –beleid

Eind 2018 wordt een grote subsidie van het landelijke HWBP verwacht waardoor een liquiditeitsoverschot ontstaat. Voor 2019 heeft dit liquiditeitsoverschot tot gevolg dat we geen leningen aantrekken. De subsidieontvangsten van het landelijke HWBP kennen een onvoorspelbaar karakter. Binnen het verwachte liquiditeitsoverschot hebben we voldoende ruimte om dit op te vangen. Als zich kansen voor doen binnen de leningenportefeuille, zullen we deze benutten (bijvoorbeeld het vervroegd aflossen van een lening, zie hiervoor ook paragraaf 16.3). We handelen hierbij binnen de ruimte van wetgeving.

16.2 EMU-Saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Hof vastgesteld. Hierin is bepaald dat de waterschappen 0,05% mogen bijdragen aan dit tekort. Voor HHNK bedraagt deze norm € 32,2 miljoen tekort. De berekening van ons EMU-saldo voor 2019 is weergegeven in onderstaande tabel.

EMU-Saldo (bedragen x 1 miljoen)	
EMU-exploitatiesaldo	-6,5
Vermeerderingen investeringen	-207,4
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	177,9
Afschrijvingen	36,8
Invloed investeringen	7,3
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	11,0
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-9,8
Invloed voorzieningen	1,2
EMU-saldo volgens begroting 2019	2,0

Het EMU-exploitatiesaldo komt tot stand door het exploitatietekort (€ 7,8 miljoen) te vermeerderen met de toevoeging van de reserves (€ 3,1 miljoen) en te verminderen met de onttrekking aan de reserves (€ -9,6 miljoen) zoals weergegeven in paragraaf 19.2. De begrotingscijfers voldoen aan de EMU-norm.

16.3 Schuldenpositie

Schuldpositie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand per 1 januari 2019	Mutaties in 2019		Stand per 31 december 2019	Rente 2019
		Vermeerderingen	Aflossingen		
Afgesloten leningen t/m 2018	385,3	0,0	-33,2	352,1	
Af te sluiten leningen in 2019	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kortlopende schulden (rekening courant NWB)	-91,3	0,0	105,5	14,3	
Totaal	294,0	0,0	72,4	366,4	-9,3

De omvang van de langlopende leningenportefeuille ramen we per 1 januari 2019 op € 385,3 miljoen. De reguliere rente is € 7,7 miljoen en de reguliere aflossing is € 24,2 miljoen. In 2019 zullen we gebruik maken van de mogelijkheid om een basisrentelening vervroegd af te lossen. De mogelijkheid wordt benut vanwege een liquiditeitsoverschot en omdat de lening een hoge rente heeft en het type lening ongewenst is. Met het beëindigen van deze lening worden de aflossingen € 9 miljoen hoger en de rente € 1,6 miljoen hoger. In totaal komen daarmee de aflossingen op € 33,2 miljoen en de rente op € 9,3 miljoen.

Per 31 december 2019 is de omvang van de leningenportefeuille € 352,1 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 2,11%. De schuldenpositie mag in 2030 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn, zoals afgesproken in het Collegeprogramma 2015-2019. De belastingopbrengst bedraagt € 222,5 miljoen, de norm komt daarmee uit op € 445,0 miljoen. De schuldenpositie blijft in 2019 binnen deze norm.

17 Verbonden Partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het hoogheemraadschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald.

Eind 2017 hebben wij net als vorig jaar een bestuurlijk en een financieel belang in elf organisaties.

In 2011 heeft het CHI de beleidsnota 'Verbonden Partijen' vastgesteld. In deze beleidsnota worden de visie en de beleidsvoornemens ten aanzien van verbonden partijen toegelicht. Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de begroting een overzicht van onze verbonden partijen.

In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen weergegeven. Deze waarden zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Naam van de verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	87.123	94.414
	Eigen vermogen	1.628	1.507
	Vreemd vermogen	85.495	92.907
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Bijdrage of dividend	In 2019 wordt geen dividend verwacht vanwege bankafspraken in het kader van Basel III.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		

Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	140.025	154.000
	Eigen vermogen	4.953	4.486
	Vreemd vermogen	135.072	149.514
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Bijdrage of dividend	In 2019 wordt een dividend van € 25.000 dividend verwacht.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Stichting Het Waterschapshuis is per 1 januari 2013 vervangen door de gemeenschappelijke regeling.		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (lid opdrachtgeverstafel gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies.		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 22 waterschappen op ICT-gebied, met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	11.290	9.626
	Eigen vermogen	-	37
	Vreemd vermogen	11.290	9.589
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling stichting Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage aan Het Waterschapshuis wordt in 2019 begroot op € 1.500.000.		
Continu risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagooverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar is bestuurder van de stichting.		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	2.425	2.093
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	2.425	2.093
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Tevens wordt een tekort in de exploitatie aangevuld door beide partners, waar HHNK er één van is.		
Acuut risico	Geen. De koepelvrijstelling voor BTW blijft bestaan.		
Naam van de verbonden partij	Huisvuilcentrale (HVC)		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterketen		
Openbaar belang	Het uitgangspunt van samenwerking met de HVC is het behalen van synergie (ofwel het effect van samenwerking dat groter is dan wat partijen afzonderlijk behaald zouden hebben) uit de samenwerking tussen de waterschappen en gemeenten op het gebied van afval(water)beheer en duurzame energie. Deze synergie komt tot uiting in een verlaging van de operationele kosten, vooral door schaalvoordelen, breder economisch draagvlak voor innovatie en investeringen, en samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van duurzame-energie-investeringen. Mede hierdoor behaalt HHNK de doelstellingen uit de nota 'Milieu- en klimaatbeleid HHNK' op het gebied van besparen op energie, biomassa omzetten in groene energie en verminderen van transportbewegingen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x €1.000)	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	952.222	950.094
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	121.113	106.636
	Vreemd vermogen	831.109	843.458
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met andere overheden, 46 gemeenten en vijf andere waterschappen. HHNK heeft zeven van de in totaal 3.311 uitstaande aandelen.		
Financieel belang			

	HHNK heeft 0,21% van het totale aandelenkapitaal en staat garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2017 betreft dit een garantstelling van bijna € 1,6 miljoen.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Het moeten doen van een beroep op de garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	12.272	11.828
	Eigen vermogen	827	718
	Vreemd vermogen	11.445	11.110
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de ledenvergadering.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen. Het belang van HHNK is circa 7%.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan de Unie van Waterschappen is € 662.187.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H en CHI. HHNK draagt circa 7% van het totale risico.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraden integraal waterbeheer in bestuur en ambtelijk directeur Bedrijfsvoering in directie.		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016

Op basis van de concept jaarrekening 2017	Activa	2.221	2.918
	Eigen vermogen	1.005	1.166
	Vreemd vermogen	1.215	1.752
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Het aandelenkapitaal van HHNK is € 81.000.		
Bijdrage of dividend	Voor 2019 wordt € 35.000 dividend verwacht.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Middelven, vertegenwoordigd door ambtenaar van afdeling Bestuur Directie Strategie.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	11.841	16.348
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	10.860	11.062
	Vreemd vermogen	981	5.286
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 6.081.		
Bijdrage of dividend	In 2019 wordt een bijdrage van € 6.144 verwacht.		
Continu risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de Werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemeenschappelijke rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2017	31-12-2016
	Activa	N.v.t.	N.v.t.
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		

Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.
Bijdrage of dividend	De begrote bijdrage aan de muskusratten-bestrijding is in 2019 € 1.890.000.
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende vier jaar vanaf 2016.
Acuut risico	Geen

Vervallen verbonden partijen

Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I BV
Vestigingsplaats	Heerhugowaard
Juridische vorm	Besloten Vennootschap
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtelijke vertegenwoordiging
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease-constructie waarbij destijds een financieel voordeel is behaald ten gunste van de belastingbetalers.
Toelichting	Uitwaterende Sluizen Lease I BV is in 2018 ontbonden n.a.v. de beëindiging van de Cross Border Lease-constructie.
Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)
Vestigingsplaats	Den Haag
Juridische vorm	Stichting
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf
Openbaar belang	De STOWA, Unie van Waterschappen, PWN en ruim de helft van de waterschappen zijn lid van Netherlands Water Partnership (NWP). Het NWP ondersteunt de watersector bij export en internationale samenwerking. 200 organisaties hebben zich aangesloten vanuit de overtuiging dat je samen meer impact hebt in het buitenland.
Toelichting	NWP is vervallen als verbonden partij omdat HHNK geen bestuurlijk belang heeft.

18 Bedrijfsvoering

In deze verplichte paragraaf gaan wij nader in op ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

Andere wijze van het begroten van personeelslasten (inclusief inhuur)

Bij het opstellen van de begroting 2019 is de focus van sturing van de personeelskosten verschoven van FTE naar financiën. Hierbij zijn de inhuurkosten van personeel opgenomen als onderdeel van de personeelskosten volgens het kader van de Perspectiefnota. Het management is hierdoor beter in staat de personeelsverantwoordelijkheid te nemen. De effecten van de nieuwe cao en het verhoogde quotum voor het creëren van banen voor medewerkers met een arbeidsbeperking zijn de oorzaken van het stijgen van de personeelskosten.

In geld is het volgende beeld zichtbaar:

Personeelskosten (bedragen x € 1.000)	Personeelskosten begroting 2018	Personeelskosten begroting 2019
Personeelskosten	66.861	72.092
Opleidingskosten	1.440	1.508
Diverse personeelskosten	663	783
Afrondingsverschil	-1	-
Totaal	68.963	74.383

Voor de (verwachte) bezetting van het vaste personeel geldt onderstaand beeld:

Bezetting vast personeel (FTE)	Bezetting begroting 2018 (verwacht aantal)	Bezetting begroting 2019 (verwacht aantal)
Bestuur	5,3	5,3
Directie	3,0	3,0
Staf	20,7	22,4
Bedrijfsvoering	280,5	287,5
Water	477,7	502,0
Participatie	4,6	Volgt uit plan
Afrondingsverschil	-0,1	-
Totaal	791,7	820,2

Strategisch personeelsplan (SPP)

HHNK heeft in 2018 een SPP gemaakt dat we samen met de normalisatie van de rechtspositie van ambtenaren 'hertalen' in het beleid en de regelingen voor het personeel. De invoering van de Omgevingswet heeft betekenis voor de ontwikkeling van competenties van medewerkers die in de maatschappij moeten staan met een houding van 'ja, tenzij', in plaats van 'nee, mits.' Dit werken vanuit scenario's kan een verhoogd werkaanbod en werkdruk met zich meebrengen waarvoor we geen extra middelen hebben begroot.

Informatieveiligheid en privacy

Dit betreft twee thema's die met elkaar samenhangen.

Er is een nieuwe richtlijn voor informatieveiligheid ontwikkeld: Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) die geldt voor alle overheidsorganisaties, terwijl voorheen een specifieke richtlijn voor de waterschappen gold (BIWA). In 2019 zullen we deze nieuwe richtlijn implementeren; hierbij wordt vooral aandacht geschonken aan het vastleggen van beleid en procedures.

In 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden, die is gericht op een betere privacybescherming voor burgers. In 2018 zijn alle registraties van verwerkingen van persoonsgegevens in beeld gebracht. We gaan door met voorlichting voor de bewustwording over dit onderwerp bij alle medewerkers.

Recht- en doelmatigheidsonderzoek

Jaarlijks wordt een interne rechtmatigheidsrapportage opgesteld waarin de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle worden vermeld. Deze controle op de financiële processen vormen voor de accountant een basis voor haar (externe) controle. De rechtmatigheidsrapportage wordt gelijk met de jaarstukken ter informatie aan het algemeen bestuur gestuurd. Vanaf 2019 zal deze rapportage geleidelijk worden uitgebreid met een aantal verplichte wettelijke controles. Daarbij valt te denken aan privacy en informatieveiligheid, zorgplicht, de archiefwet. De rapportage zal daarmee op termijn de vorm van een rechtmatigheidsverklaring krijgen, wanneer deze wettelijk verplicht wordt.

Bij het opstellen eind 2017 van de nieuwe Verordening inzake beleids- en verantwoordingsfunctie heeft het dagelijks bestuur aangegeven zelf invulling te geven aan het (laten) doen van doelmatigheidsonderzoek. In 2018 is daarmee begonnen en voortaan zal elk jaar tenminste één doelmatigheidsonderzoek in opdracht van het dagelijks bestuur worden uitgevoerd. De uitkomsten van deze onderzoeken zullen ter informatie naar het algemeen bestuur worden gestuurd.

Vernieuwing financieel systeem

Omdat het huidige systeem niet meer wordt ondersteund vindt de implementatie plaats van een nieuw financieel systeem.

19 Exploitatie

19.1 Exploitatie naar effect

Exploitatie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Waterveiligheid	45,6	43,5	41,5
Wateroverlast beperken	56,1	56,0	57,0
Watertekort voorkomen	0,6	0,9	0,9
Gezond water	6,6	6,2	6,3
Schoon water	69,1	67,3	70,7
Veilige (vaar)wegen	17,6	22,0	15,8
Crisisbeheersing	1,2	1,0	1,0
Bestuur en Organisatie	26,7	27,3	32,1
Totaal exclusief bestemmingsreserves en waterschapbelastingen	223,5	224,2	225,3
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	-6,2	-4,9	-2,8
Waterschapsbelastingen	-218,3	-219,3	-222,5
Totaal	-0,9	-	-

19.2 Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Kostensoorten			
Rente en afschrijvingen	47.179	46.635	46.148
Personeelslasten	69.353	68.965	74.383
Goederen en diensten van derden	107.875	102.530	105.060
Bijdragen aan derden	17.450	21.985	16.405
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	10.839	12.057	11.989
Afrondingsverschillen	-1	-	-1
Totaal kostensoorten	252.695	252.172	253.984
Opbrengstsoorten			
Financiële baten	-113	-80	-65
Personeelsbaten	-694	-123	-79
Goederen en diensten aan derden	-6.591	-5.796	-6.188
Bijdragen van derden	-19.344	-17.589	-18.613
Waterschapsbelastingen	-218.293	-219.288	-222.504
Interne verrekeningen	-6	-	-
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-1.406	-	-
Afrondingsverschillen	1	-	-1
Totaal opbrengstsoorten	-246.446	-242.876	-247.450

Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Exploitatieresultaat	6.249	9.297	6.534
Toevoegingen aan reserves*	20.069	3.511	3.107
Onttrekkingen aan reserves**	-27.263	-12.808	-9.641
Totaal	945	-	-

* Dit betreft de toevoegingen aan zowel de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie als de algemene reserve.

** Dit betreft de onttrekkingen aan zowel de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie als de algemene reserve.

Hieronder geven we een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2019 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de begroting 2018.

Personeelslasten

De personeelskosten stijgen ten opzichte van de begroting 2018. Het bereikte cao-akkoord is hoger dan het initiële bod van de werkgever dat verwerkt was in de begroting 2018 (zie hoofdstuk 18).

Goederen en diensten van derden

De kosten voor energie en chemicaliën stijgen met als voornaamste oorzaak een tariefstijging. Onderhoud door derden stijgt onder andere door hogere kosten voor het toetsen van regionale keringen, de indexatie van maaicontracten en extra maaikosten. Binnen deze kostensoort worden door HHNK subsidies verstrekt aan derden. Voor de begroting 2019 is de verwachting dat voor € 155.000 aan subsidies wordt verstrekt. Hiervan is € 55.000 bestemd voor diverse algemene subsidies en € 100.000 voor het vijfjarige onderzoeksprogramma van Landschap Noord-Holland en Water, Land en Dijken in het kader van het Innovatieprogramma veen (IPV). Deze laatste subsidie is bedoeld om innovatie te stimuleren waarmee bodemdaling wordt tegengegaan, de hoogte van deze subsidie bedraagt het maximum per jaar voor een periode van vijf jaar.

Bijdragen aan derden

De overdracht van de wegen aan de gemeente Alkmaar leidt tot hogere kosten in 2018.

Goederen en diensten aan derden

De diensten voor derden stijgen door een bijdrage van € 0,5 miljoen van de gemeente Hoorn ter dekking van kosten van versnelde afschrijving en amovering in verband met de vervanging van rioolgemaal Hoorn.

Exploitatieresultaat en reserves

De begroting 2019 sluit met het jaarresultaat voor dotaties en onttrekkingen aan reserves van € 6,5 miljoen negatief. Ter dekking van het resultaat worden onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves gedaan zoals opgenomen in de samenvatting (per saldo € 2,8 miljoen onttrekken). Het overige gedeelte wordt onttrokken aan de egaliseringsreserves (zie hoofdstuk 13).

19.3 Begroting naar taken

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige bedragen x € 1.000)	Belasting- tarieven 2017	Jaar- rekening 2017*	Belasting- tarieven 2018	Begroting 2018	Belasting- tarieven 2019	Begroting 2019
Watersysteem						
<i>Netto kosten toegerekend aan de watersysteeltaak</i>		131.054		129.072		132.134
Onvoorzien		-		537		541
Dividenden en overige algemene opbrengsten		17		-		-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de watersysteeltaak</i>		131.071		129.609		132.675
Toevoeging bestemmingsreserve		4.043		-		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-12.390		-2.297		-2.814
Afrondingsverschil		-		-1		
<i>Verwachte belastingopbrengsten (inclusief verontreinigingsheffing)</i>		122.724		127.311		129.861
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		556		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		3.424		3.392		3.257
Afrondingsverschil		-		1		
<i>Bruto belastingopbrengsten (inclusief verontreinigingsheffing)</i>		126.704		130.704		133.118
Tarief Watersysteemheffing						
Ingezetenen	99,40		102,02		103,58	
Ongebouwd	104,01		108,03		112,70	
Ongebouwd verharde openbare wegen	312,03		324,09		338,10	
Ongebouwd buitendijks vrij afstromend	26,00		27,01		28,18	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend	234,02		243,07		253,58	
Gebouwd	0,04867%		0,04771%		0,04480%	
Gebouwd buitendijks vrij afstromend	0,01217%		0,01193%		0,01120%	
Natuurterrein	4,72		4,87		4,86	
Zuivering						
<i>Netto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>		78.125		75.207		79.480
Onvoorzien		-		414		415
Dividenden en overige algemene opbrengsten		10		-		-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak</i>		78.135		75.621		79.895
Toevoeging bestemmingsreserve		6.618		1.459		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-4.426		-982		-2.654

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige bedragen x € 1.000)	Belasting-tarieven 2017	Jaar-rekening 2017*	Belasting-tarieven 2018	Begroting 2018	Belasting-tarieven 2019	Begroting 2019
<i>Verwachte belastingopbrengsten</i>		80.327		76.098		77.241
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		2.534		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		3.841		3.504		3.391
<i>Bruto belastingopbrengsten</i>		86.702		79.602		80.632
Tarief zuiveringsheffing	57,17		53,86		54,31	
Verontreinigingsheffing						
Tarief Verontreinigingsheffing	57,17		53,86		54,31	
Wegen						
<i>Netto kosten toegerekend aan de wegentaak</i>		14.324		14.450		13.313
Onvoorzien		-		-624		-580
Dividenden en overige algemene opbrengsten		10		-		-
<i>Bruto kosten toegerekend aan de wegentaak</i>		14.334		13.826		12.733
Toevoeging bestemmingsreserve		2.218		2.052		3.107
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-1.309		-		-437
<i>Verwachte belastingopbrengsten</i>		15.243		15.878		15.403
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		47		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		429		404		347
Afrondingsverschil				1		-1
<i>Bruto belastingopbrengsten</i>		15.719		16.283		15.749
Tarief wegenheffing						
Ingezetenen	40,58		41,63		38,47	
Ongebouwd	25,76		26,65		31,82	
Gebouwd	0,01249%		0,01232%		0,01204%	
Natuurterrein	0,90		0,94		2,09	

Toelichting

De kosten toegerekend aan de zuiveringstaak stijgen met name door het effect van de cao en de hogere kosten voor onderhoud en energie.

Door de overdracht van de wegen aan de gemeente Alkmaar per 1 januari 2019 dalen de kosten toegerekend aan de wegentaak en daarmee ook de belastingopbrengsten.

Verder zijn er geen aanmerkelijke verschillen in de begroting naar taken.

19.4 Vaste activa

Staat van activa <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Boek- waarde	Desinves- teringen en overboe- kingen	Investe- ringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Duurzame waarde- verminde- ringen	Boek- waarde
	1 januari 2019	Mutaties in 2019					31 december 2019
Onderzoek en ontwikkeling	348	-	-	-	-217	-	130
Bijdragen en afkoopsommen	2.489	-	-	-	-353	-	2.136
Afrondingsverschil	-	-	-	-	-1	-	-1
Subtotaal immateriële vaste activa	2.837	-	-	-	-571	-	2.266
Gronden	16.258	-	209	-	-317	-	16.150
Vervoermiddelen en werktuigen	615	-	500	-	-103	-	1.013
Overige bedrijfsmiddelen	6.539	-	3.200	-	-1.609	-	8.130
Kantoren, woningen en werkplaatsen	37.502	-	870	-	-2.082	-	36.290
Waterkeringen	62.668	-	174.832	-173.471	-4.419	-	59.610
Waterlopen, kunstwerken en gemalen	116.696	-	6.451	-3.085	-7.364	-	112.698
Zuiverings-technische werken	224.253	-555	12.510	-1.100	-17.953	-	217.155
Wegen	11.070	-	1.125	-	-1.720	-	10.475
Overige materiële vaste activa	2.876	-	7.080	-390	-78	-	9.488
Afrondingsverschil		-	-	-	-	-	-1
Subtotaal materiële vaste activa	478.477	-555	206.777	-178.046	-35.645	-	471.008
Totaal	481.314	-555	206.777	-178.046	-36.216	-	473.274

Afkortingen

AB	Algemeen bestuur
BAW	Bestuursakkoord Water
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
Btw	Belasting op de toegevoegde waarde
BV	Besloten Vennootschap
CAB	Commissie Aanpassing Belastingstelsel
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross Border Lease
CBO	Crisisbeheersingsorganisatie
CHI	College van hoofdingelanden
CO ₂	Koolstofdioxide
D&H	College van dijkgraaf en hoogheemraden
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
DRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
EMU	Economische en Monetaire Unie
EU	Europese Unie
EW	Economische Waarde
fte	Full time equivalent (formatieplaats)
GR	Gemeenschappelijke Regeling
ha	Hectare
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
IBP	Informatiebeleidsplan
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IKB	Individueel keuzebudget
InforEAM	Softwareprogramma voor assetmanagement. EAM staat voor Enterprise Asset Management, Infor is de naam van de leverancier
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPV	Innovatieprogramma veen
KEP	Klimaat- en Energieprogramma
km	kilometer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LRT3	Landelijke Rapportage Toetsing 2011
LRT3+	Landelijke Rapportage Toetsing 2013
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MJP	Meerjarenplan
MRA	Metropoolregio Amsterdam
NH	Noord-Holland
NV	Naamloze vennootschap
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWP	Netherlands Water Partnership
OBS	Objectbeheersysteem
PDCA	Plan-Do-Check-Act (Deming-cirkel)

PN	Perspectiefnota
POP	Plattelandsontwikkelingsprogramma
POV	Project overstijgende verkenning
PWN	Provinciaal Waterleidingbedrijf Nood-Holland
RWS	Rijkswaterstaat
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDI	Slibdrooginstallatie
SPP	Strategische personeelsplanning
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
VBK	Verbetering boezemkades
VE	Vervuilingseenheid
WBI2017	Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium 2017
Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet Houdbare overheidsfinanciën
WOZ	Waardering onroerende zaken
ZZK	Zoet zout knooppunt
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen